

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTS-PRIJS VOOR 3 MAANDEN.
Voor Amsterdam..... f 7.50. Voor de overige Steden des Rijk f 8.50.
De Zondags-Editie en Bijblad n 1.50. Afzonderlijke Couranten..... n 0.10.

Maandag 22 Januarij.
UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIE:
Van een tot zeven regels, behalve de 35 c. zegelgeld..... f 1.75
Iedere regel meerder..... —.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate de ruimte die zij beslaan à 25 c. per regel.

Tweede Editie.

ZONDAG-AVOND.

LANDMAIL-EDITIE VOOR COST-INDIE
VAN HET
ALGEMEEN HANDELSBLAD.
Dingsdag 23 Januarij wordt het 2de Nummer dezer Courant voor dit Jaar verzonden.
De prijs dezer Courant, die twee maal 's Maands per Overlandmail naar Indië wordt verzonden, is f 36. Abonnemenen worden aan het BUREAU HANDELSBLAD aangenomen.
GEBROEDERS DIEDERICHS.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Donderdag 18 Januarij (des Avonds).

De *Globe* meent te weten, dat H. M. voornemens is het vacante ordekken van den kousenband aan den minister graaf v. Aberdeen te schenken.
— De *Morning Advertiser* zegt, dat de geruchten van een wijziging van het kabinet thans herleven, nu het Parlement weder spoedig zal bijeenkomen. Het zouden de graaf van Aberdeen, de hertog van Newcastle, de heer Sidney Herbert en de overige Peelisten zijn, die uit het ministerie zouden treden. Dit gerucht verdient enig geloof, wanneer men in aanmerking neemt, dat gisteren een kabinetsraad is gehouden, die vijf uren geduurd heeft, zijnde misschien de langdurigste, die bekend is.
— Reeds is het houden der talrijke openbare vergadering te Leeds en de afloop daarvan kortelijk vermeld. Thans kent men de nadere bijzonderheden daarvan. Naardien de zaal te klein was om ruim zes duizend menschen te bevatten, was men genoodzaakt de bijeenkomst naar het open plein der lakenhal te verleggen, alwaar, in werkwil der koude en der sneeuw, ruim vier uren lang gesproken werd. Allen waren en bleven in opgeruimde stemming en men heeft generlei onaangenaamheden te betreuren gehad. De heer Carbutt opende de zitting, met te verklaren, dat hij het wel, tegen de gewoonte der voorzitters bij zoodanige gelegenheden, met den heer Cobden, die de verzamelden had opgeroepen, niet eens was, maar nogtans diens overtuiging eerbiedigde.
De heer Cobden, die door verscheiden Parlementsleden en andere voornamste personen omringd was, ving aan met de aandacht der verzamelden in te roepen. Hij wist wel, dat hij hier vele tegenstanders vinden zou, maar daarom was hij juist gekomen; indien hij gemeend had, dat allen zijne gevoels deelden, dan ware het overtollig geweest die te komen verdedigen.
— Ik ben, zeide hij verder, niet gekomen om de oorzaken des oorlogs na te gaan, in welken wij ongelukkig gewikkeld zijn. Die oorlog is daar, men moet hem nemen zoo als hij is, maar als Parlementslid ben ik gekomen om over de middelen tot voortzetting van dien strijd te stemmen. Met velen mijner ambgenooten erken ik, dat Engeland niet anders dan een grooten oorlog voeren kan, maar daarvoor wordt veel geld vereischt; ik moet bij de stemming over de credietwetten ja of neen zeggen, en derhalve wensch ik dat vraagstuk der subsidien alvorens na te gaan.
De redenaar geloofde, dat de kanselier der schatkist gedwaald had door te meenen, dat men een goedkoop oorlog voeren kon. Hij had 10,000,000 £ gevraagd en zij waren hem toegestaan. Men heeft gezien hoe spoedig die som verteerd was en men kon nagaan hoe verbaasd veel daar nog bijgevoegd zou moeten worden om den oorlog behoorlijk voort te zetten. En hoe zou men dat geld verkrijgen? De gevoelen daarover waren verdeeld. Sommigen wilden een leening, anderen indirecte, wederom anderen directe belastingen. Hij voor zich had steeds de hernieuwing van het stelsel der geconsolideerde schuld gevreesd, en was beducht voor geldleeningen. De nationale arbeid was reeds genoeg bezwaard en men moet wel weten of men de lasten van dezen oorlog op zich zelf en op zijne kinderen zal doen drukken. Het is gevaarlijk een regering te spoedigh toe te staan fondsen te verzamelen; men verteedt die te sneller naar gelang men ze gemakkelijker verkrijgt. Indien de keus tusschen de indirecte en de directe belastingen staan moest, zou hij aan deze laatste nog de voorkeur geven.
Men moest, zeide de heer Cobden verder, niet gelooven dat hij den vrede tot elken prijs wilde. Hij behandelde de eenvoudige economische kwestie en beweerde, dat het land bij den aanvang van dezen oorlog bedrogen was. Men had zich allerlei bedoelingen daarvan voorgesteld, welke de uitkomst geleerd had niet de ware te zijn. Hij zag daarin niets anders dan een oorlog tusschen diplomaten en staatslieden, in welken Engeland een despoet tot vijand, een despoet tot bondgenoot en een despoet tot client heeft, en waarbij het te vergeefs heeft gepoogd nog een vierden despoet tot bondgenoot te krijgen.
De wezenlijke oorzaak van den oorlog is wederstand tegen de aanslagen van Rusland tegen Turkije geweest. Maar Oostenrijk, Pruisen en de Duitse Bond hadden er veel meer belang bij, Rusland binnen zijne grenzen te houden, en zij zijn niet opgestaan. Waarom heeft men zich zonder hen ten strijde begeven? Hij wist wel en had het, even als zijn vriend Bright, in het Lagerhuis luid gezegd, dat Rusland ongelijk jegens Turkije had en dat Turkije welgeaard heeft door Rusland den oorlog te verklaren. Maar rante Rusland Engeland aan door Turkije aan te vallen? Toegestaan dat de zaak van Turkije die des regts is, moeten wij ons dan overal tot de kampvechters van het recht maken? Hoe magtig Engeland wezen moge, daartoe zouden zijne hulpmiddelen niet toereikende zijn.
Het overige der lange redevoering van den heer Cobden strekte tot ontwikkeling der volgende stellingen: De regering van Turkije vertegenwoordigt de groote meerderheid der bevolking van dat land niet en een aanzienlijk gedeelte dier bevolking zou zich, indien zij geraadpleegd werd, tegen ons verklaren. Het zal nooit mogelijk zijn de binnenlandsche moeilijkheden in dat land goed te regelen, en de verlangde gemeenschappelijke bescherming der vijf mogendheden zou nieuwe en niet minder groote bezwaren dan de thans bestaande na zich slepen. De allerbeklagenswaardigste staat van Englands militair beheer is door dezen oorlog in het volste licht gekomen. Een minister heeft het openlijk verklaard, dat de expeditie naar de Krim het gevolg van een misslag geweest is, en dat iedereen zich bedrogen heeft, zoowel de regering als de generaals. Het is onverantwoordlijk zich in een zaak van dat gewigt te bedriegen en het met een eene lichtvaardigheid te erkennen, als gold het een verlies van weinige schellingen. Het ware zeer gemakkelijk geweest den toestand van Sebastopol en der Russische verdedigingsmiddelen in de Krim vooraf te kennen. Maar men had in het geheel niet derwaarts moeten gaan. Om nu van daar weg te komen zal ontzettende legers, onmetelijke schatten en een geheel anders bestuurden veldtocht dan den tegenwoordigen vorderen. Het beste middel om uit dien neteligen toestand te geraken is zich niet aan een overdrevene hoop over te geven en de herstelling van vrede geene hinderpalen in den weg te leggen. De wereld erkent evenmin als Rusland Engeland als scheidsreger. België, Zweden, Denemarken, Noord-Amerika, in al welke landen vrijzinnige denkbeelden heerschen, houden zich onzijdig. Duitsland doet insgelijks.
Na nog verschillende andere punten aangevoerd te hebben, besloot de heer Cobden met dankbetuiging voor het hem bewezen geduld en met den wensch dat deze vergadering geen voorstel van welken aard ook mocht aannemen. Zijne rede werd niet opzettelijk wedergelegd, maar alleen nu en dan door vragen en aanmerkingen afgebroken, welke hij dan gelijktijdig beantwoordde.
Het voorstel van den heer Marshall, dat daarna, met verwerping van een vreedelievend amendement van den heer Jowett, aangenomen is, strekte om te verklaren, dat, volgens het gevoelen dezer vergadering, de oorlog, in welken Frankrijk en Engeland tegen Rusland gewikkeld zijn, een groote strijd is, door den tergendden aanslag dezer laatste mogendheid op Turkije, met het doel van den Czaar tot uitbreiding van zijn grondgebied, noodzakelijk geworden, en dat, naar de meening dezer vergade-

ring, de oorlog met de grootste inspanning moet worden voortgezet, tot dat ervolte en zekere vredesvoorwaarden verkregen zullen zijn.
Ook te Manchester heeft de heer Cobden in eene talrijk bezochte vergadering zijne denkbeelden over den vrede, in nagenoeg gelijke beoordeelingen als te Leeds, ontwikkeld; hij keurde inzonderheid de expeditie naar de Krim af, en was van oordeel, dat de vrede op de gestelde voorwaarden konde worden gesloten, hetgeen de ministers zeer goed weten, maar den moed niet hebben te erkennen.
— In de dezer dagen gehouden jaarlijksche vergadering van het Edinburgsche Bijbelgenootschap wederlegde de voorzitter, lord Panmure, eene onlangs door den heer Bright aangevoerde bewering, dat de Keizer van Rusland de verspreiding van Bijbels in zijne staten toelaat. Dit is niet het geval. Keizer Alexander heeft eene vertaling van den Bijbel in het Russisch doen vervaardigen; de tegenwoordige Keizer gedooft wel de aflevering der van die uitgaven nog voorhanden exemplaren, doch gaf tot een nieuwen druk zijne toestemming niet. Alleen de Duitse Protestanten in Rusland, de Finnen, mogen Bijbels in hunne moedertaal bezitten; dit echter moet der Russische regering niet als verdienste aangerekend worden, daar het slechts de vervulling is van een voorwaarde, die de bewoners van Finland stelden, toen zij zich aan Rusland onderwierpen. Minder gunstig liep het voor de Duitse-Moravische kolonisten in de Krim af, die derwaarts waren getogen om de Tartaren te bekeeren. Kort slechts duurde het of men verbod had den Bijbel te prediken, en werd hun aangezegd, dat, wilden zij bekeeren, slechts ééne bekeering veroorloofd was — die tot de Grieksche kerk.

— Men weet, dat Rusland sedert het oprijzen der Oostersche verwikkelingen groote voorkomendheid jegens de Vereenigde Staten betoond heeft, zoowel aan het gouvernement daarvan als aan particuliere ingezetenen; terwijl de dagbladen, die als organen van het Noord-Amerik. bewind gelden, hoewel onzijdigheid in den strijd en niet-inmenging in de politieke aangelegenheden der Oude Wereld aanbevelende, de Westersche mogendheden en inzonderheid Engeland gedurig scherp aanvallen. Een dagblad, hetwelk onder de voornaamste organen der publieke opinie in de Vereenigde Staten geteld wordt, de *New-York Herald*, zegt in zijn Nummer van 28 December II.: De Britsche dagbladen hebben bitter gesmaald op «Amerika's Russisch-gezindheid.» Ons, republikeinen, is verweten, dat wij het despotismus toegeneegen zijn, en het gaarne zien triumpheren over de zoogenaamde liberale mogendheden van Europa. Maar is dit waar? Voorzeker zijn wij uitgekomen voor onze overtuiging, dat Rusland ten laatste de zege moet behalen. Ook hebben wij aangevoerd, hoe voordelig het voor ons moet zijn, vreedzame betrekkingen met Rusland aan te houden; maar daarmede hebben wij niets meer gedaan dan ons gevoelen uiten en de ons door Keizer Nikolaas betoende welwillendheid beantwoorden. De oppermagt der geallieerde mogendheden zou voor ons zeer gevaarlijk zijn; want eene handeldrijvende en vooruitstrevende natie, gelijk de onze, heeft alle redenen om den oorlog te duchten. Daarentegen hebben wij van Ruslands oppermagt veel goeds te wachten; Rusland heeft ons vriendschap aangeboden, en wij zien geen reden om die af te wijzen, al is zijn regeringsvorm het despotismus en zijn Keizer de vijand van onzen naasten mededinger. Ontegenzeggelijk vordert Rusland snel op de baan eener grootsche ontwikkeling. Wij hebben nu gelegenheid om met dit land een druk handelsverkeer aan te knopen, hetwelk hoogst voordelig voor de beide landen zal zijn, en, naar wij hopen, den weg banen zal om voor de eerste maal een invloed van liberale strekking onder de Russische volk uit te oefenen. Met Ruslands despotismus kunnen wij ons niet vereenigen, en met de oorzaak van het in de Oude Wereld aanhangende geschil hebben wij niets te maken; maar onze republikeinsche gezindheid, en meer nog onze stoffelijke belangen, verbieden ons, de vriendschap te smoren, die thans tusschen Rusland en de Vereenigde Staten heerscht. Hetgeen wij zoo even van onze stoffelijke belangen zeiden, willen wij met enige feiten ophelderen. Het is thans het ernstige verlangen van Keizer Nikolaas, om al de gewichtige punten van zijn uitgestrekt gebied door telegraphen en spoorwegen onderling te verbinden. Van hier de voorkomendheid, in Rusland bewezen aan onzen landgenoot, den heer Schaffner, die onlangs Petersburg heeft bezocht, ten einde voorloopige schikkingen te maken en op andere wijzen werkzaam te zijn voor de groote onderneming om «de narde eenen gordel aan te doen.» Het plan is, eene telegraaf-linie dwars door het Russische rijk, van de hoofdstad tot in den Stillen Oceaan, aan te leggen, zullende deze gansche linie ten zuiden van den zestigsten graad loopen, met uitzondering van een klein gedeelte, hetwelk noordwaarts uitspringt met het doel om Yakutsk, aan de rivier de Lena, te bereiken. Ook is het plan, spoorwegen over eene uitgestrekteheid van drie en twintig honderd mijlen aan te leggen, zullende de hoofdlinie van Moskou tot Odessa loopen. Hiervoor is ijzer noodig; het Russische ijzer is niet hard genoeg; en daar de handel met Engeland door den oorlog gestuit is, moet Rusland om spoorwegstaven naar Amerika zenden. Verder behoeft Rusland eene stoomoorlogsvloot, om met zijne tegenpartij op gelijken voet te kunnen kampen, en het zal scheepstimmerhout of schepen van Noord-Amerika moeten kopen. Keizer Nikolaas toont den wensch, om Noord-Amerikaansche kunstvaardigheid en ondernemingszucht in zijn rijk in te voeren. Aldaar is een ruim veld opengesteld voor geneeskundigen, ingenieurs, werktuigkundigen en fabrikanten uit de Vereenigde Staten; en wie zou vooraf al de voordeelen kunnen berekenen, die uit zulk eene betrekking zullen voortvloeijen voor de liberale ontwikkeling van het eene en voor den handel der beide landen. Dit is nog niet alles. Het Russische grondgebied in Azie is eenigen tijd geleden uitgestrekt tot de rivier Amur, die in het noordelijk gedeelte van den Stillen Oceaan uitloopt. De nieuwe provincie, welke Rusland hierdoor gewonnen heeft, alleen even zo groot als al onze Staten van Nieuw-Engeland gezamenlijk, werd eerst veroverd als geen voordel belovende; maar later is zij gebleken uitstekend geschikt voor de theeteelt te zijn; en nu wensch Keizer Nikolaas den Amerikaanschen handel daarheen te lokken. De mond der rivier Amur, door het eiland Saghalin voor het uit de zee van Ochotsk afkomend ijs beschut, is het gansche jaar open, en de rivier is vier honderd mijlen ver bevaarbaar. Noordwaarts ligt Kamschatka met zijnen rijkdom van pelterijen; en dit land behoort aan onzen handel schier even groote voordeelen als Japan, hetwelk nu voor hem geopend is. Moeten wij al die voordeelen wegwerpen om eene herschenschim? Bij hooge ingenomenheid met den Angelsaksischen volkstaam, waartoe wij zelven ook behooren, moeten wij zeggen, dat de oorzaak des oorlogs ons niet aangaat, en de voor ons meest wenschelijke uitkomst Ruslands zege is.

Duitsche Post.

WEENEN, 17 Jan. Aan de *Schles. Ztg.* wordt van hier geschreven dat het zeer de opmerkzaamheid heeft getrokken, dat de kleine, maar invloedsrijke, Russisch-gezinde partij onzer aristocratie, steeds alle pogingen in het werk stelt, om eene bemiddeling tusschen Oostenrijk en Rusland te bewerken. Tot nu toe zijn evenwel, gelijk men weet, die pogingen zonder gevolg gebleven.
— De eigenhandige brief, waarbij Keizer Napoleon aan den Keizer van Oostenrijk het grootkruis van het legioen van eer heeft gezonden, is in zeer vriendschappelijke en zelfs hartelijken stijl vervaardigd. De Keizer der Franschen geeft daarin zijne hoop te kennen, dat dit jaar getuige moge zijn van het innige verbond tusschen Frankrijk en Oostenrijk.
— De onderhandelingen van de gevolmagtigden der munt-conferentie, naderen hun einde. Voor zooveel men verneemt, heeft Pruisen het voorstel tot invoering van den gouden standaard niet aangenomen en blijft het bij zijne voorstellen volhouden, waarbij de thaler als eenheid wordt aangenomen.

BERLIJN, 19 Jan. (*des ochtends*). De Koning heeft eergisteren den Engelschen gezant, lord Bloomfield, in een bijzonder gehoor ontvangen, bij welke gelegenheid de gezant een eigenhandigen brief zijner Souvereine aan den Koning overhandigde.

FRANKFORT, 18 Jan. Uit hoofde der afwezigheid van den Pruisischen bondsdaggezant, den heer von Bismark-Schönhausen, zal er heden geen zitting van de bondsvergadering plaats hebben.
— De wonderschoone Grieksche kapel te Wiesbaden zal in het aanstaande voorjaar voltooid zijn. De schoonheid van dit bouwwerk, dat thans reeds miljoenen kost, wordt door alle vreemdelingen hoog geroemd.

Fransche Post.

PARIJS, Donderdag 18 Januarij.

Hier ter stede wordt eenig meerder vertier bespeurd, hetwelk sommigen willen toeschrijven aan de geopende vreedelievende uitzigten. Het zeggen is, dat dit jaar, als naar gewoonte, groote bals op het paleis der Tuilerien zullen plaats hebben, meer echter in het belang der industrie en magazijn-houders, dan tot bevordering van het genoegen der hoogere maatschappelijke klassen.
— Uit het verslag, hetwelk door den minister van finantien is opge maakt, aangaande de uitkomst der inschrijvingen voor de geldleening van 500 miljoenen, blijkt nog dat 177,000 personen aan die inschrijving hebben deelgenomen, en dat voor 3 pCts. schuldbrieven is ingeschreven ten bedrage eener rente van 83 miljoenen; voor 4½ pCts. schuldbrieven, ten bedrage eener rente van 18 miljoenen. Parijs telt 51,000 personen, die ingeschreven hebben en een kapitaal vertegenwoordigen van 1398 miljoenen. Tot de inschrijvingen te Parijs behooren die, welke door het buitenland zijn geleverd, te weten door Engeland een kapitaal van 150 miljoenen, en door de overige Staten, als: Duitschland, België, Zwitserland, enz., een nagenoeg gelijk bedrag.
De inschrijvingen van 500 fr. rente en daarbeneden, vertegenwoordigen een kapitaal van 836 miljoenen, en belopen alzoo 336 miljoenen meer dan het bedrag der geldleening. Naar luid der wet, zullen dus alleen die inschrijvingen, na eene betrekkelijke vermindering van 40 a 42 pCt. die bedrage ondergaan, in aanmerking kunnen komen. Al de inschrijvingen boven eene rente van 500 fr. moeten als niet gedaan worden beschouwd.
— Men mag (dus leest men in dit verslag) het buiten eenigen twijfel betreuren, dat eene edele en vaderlandslievende belangstelling, waaraan zoo vele inschrijvers blijken hebben gegeven, voor hen zonder gevolg zal blijven en zij geen deel aan de geldleening zullen kunnen nemen. Maar hoewel, ten gevolge van den loop der zaken, hunne hoop is verijdeld, zal daardoor een zoo gunstige invloed worden uitgeoefend op den algemeenen toestand des lands, dat zij zich zonder beklag zullen onderwerpen aan eene wet, die reeds vroeger door hen was goedgekeurd.
— Ik heb de noodige maatregelen genomen, voor het onverwijd teruggeven der door die inschrijvers gestorte kapitalen, en zal van eene andere zijde zooveel mogelijk de werkzaamheden bespoedigen, welke in verband staan met de betrekkelijke vermindering der inschrijvingen van 500 fr. rente en minder.

In het verslag wordt door den minister aangemerkt, dat de verkregen uitkomst niet alleen moet worden beschouwd als eene hoogst belangrijke financiële operatie, maar daarenboven als een zeer veel beduidend staatkundig feit, waarvan de geschiedenis der natien tot dus ver geen voorbeeld heeft opgeleverd. Volgens den minister, heeft het Fransche volk een nieuw en schitterend blij gegeven, dat het hoogelijk is ingenomen met de glorierijke nationale staatkunde, welke door keizer Napoleon wordt gevolgd.
In een nader verslag zal de uitkomst worden medegedeeld der inschrijving op Corsica, in Algerie en gedurende de laatste dagen in eenige verwijderde departementen.
— In de staatkundige kringen geloof men, dat de uitslag der leening het sluiten van den vrede kan benadeelen, daar Keizer Napoleon, geldelijk op zoo ontzagwekkende wijze gerugsteund door het volk, zelfs de groote geldschaten ontvoeren en over het algemeen grotere eischen stellen kan.
— De *Moniteur de la Flotte* berigt, dat noch bij het ministerie van marine in Frankrijk, noch bij de Engelse Admiraleiteit, eenig officieel berigt is ontvangen van de bemagtiging der Russische fregatten *Aurora* en *Diana* in de Japansche wateren, hetgeen volgens particuliere berichten zou hebben plaats gehad.

— De oorlog, waarin Frankrijk is gewikkeld, belet de groote steden niet kostbare openbare werken tot stand te brengen. De gemeenteraad van Havre heeft 1,200,000 frs. bestemd tot uitbreiding der stad; die gelden zullen door eene leening gevonden worden, zonder dat men tot verhooging der belastingen zal behoeven over te gaan. Te Lyon wordt eene breede straat aangelegd, de Rue Impériale geheten, en men bouwt aldaar een groot aantal woningen voor behoeftigen. Marseille zal zich eierlang op een Keizerlijk paleis kunnen beroemen, dat zal worden gebouwd op de hoogte nabij de stad en door eene laan met deze verbonden. Behalve deze werken van bijzondere gemeenten, worden ook de werkzaamheden aan de verschillende spoorwegen met ongemeenen spoed voortgezet.
— Prins Murat heeft jl. Woensdag zijne eerste groote soiree in dit seizoen gegeven, welke hij voornemens is alle 14 dagen te herhalen. Men verwacht onder de hooge personaadjes dezen winter eene groote menigte festiviteiten van verschillende aard.
— Bij den bankier Fould heeft een diefstal van 25000 francs plaats gehad in gouden staven. Ook is op een der spoorwegen van eene bezending specie 60,000 francs ontvreemd, doch de schuldige aan dezen laatste diefstal bevindt zich reeds in handen der justitie.

— De heer Armand Bazin, een onzer voornaamste landbouwkundigen, is in 39-jarigen ouderdom plotseling overleden. Niet alleen door zijne menigvuldige geschriften over en uitvindingen ten dienste van den landbouw, maar ook door zijne bijzondere geleerdheid in het vak der natuurkunde, had de overledene zich vernaamdheid verworven.
— Uit Marseille wordt, onder dagteekening van den 17den Januarij, gemeld, dat het eerste detachment der keizerlijke garde is overgegaan aan boord van de stoomschepen Ripon en Vulcain. Men den eersten bodem worden 1029 manschappen en 44 officieren overgevoerd; met den tweeden 1024 manschappen en 38 officieren.
— Uit Turijn wordt gemeld, dat het lijk van de Koningin Maria Theresia naar Superga zal worden vervoerd, waar zich de grafkelders van de Koninklijke familie bevinden en waar ook het stoffelijk overschot van Koning Karel Albert rust. De lijkplegtigheid zal worden bijgewoond door de ministers, het parlement, den senaat en alle andere civile en militaire overheden. De stoet zal door de nationale garde worden begeleid.

De leden van de linkerzijde hebben eene vergadering gehouden, om te beraadslagen over de houding, welke zij hebben aan te nemen in de kwestie nopens het alliantie-verdrag met de Westersche mogendheden. Zij zijn echter tot geene beslissing kunnen komen.
— De Onderkoning van Egypte gaat ijerig voort met hervormingen in het land in te voeren. Zoo heeft hij thans een bevel uitgevaardigd, houdende verbod tot het invoeren van slaven in alle provincien zijns gebieds. Als grondbeginsel is aangenomen, dat de slavinnen binnen een niet ver verwijderd tijdperk geheel uit Egypte zal verdwenen zijn. Voorts is de algemeene vrijheid van scheepvaart in de Rode Zee verzekerd.

SPAANSCHER GRENZEN, 15 Jan. In hunne zitting van 13 dezer hebben de Cortes de beraadslagingen voortgezet over het ontwerp van wet, betreffende de parlementaire incomptabiliteiten. Reeds was het eerste artikel, behelzende het beginsel der wet, in de vorige zitting met eene groote meerderheid aangenomen; de aanneming van het derde artikel heeft er echter het gewigt grootelijks van verminderd. Dit artikel toch staat aan de regering toe een afgevaardigde tot de meest gewichtige functien te roepen, zonder dat het noodig is daartoe vooraf de autorisatie van de Cortes te vragen. Wanneer echter deze autorisatie verkregen zal wezen, zal de afgevaardigde aan herkiezing onderworpen zijn.
Verscheidene afgevaardigden zijn voornemens den intendant der koninklijke domeinen rekenschap van zijn beheer af te vorderen, vermits die domeinen niet meer dan 1 pCt. renderen.
De Cortes zijn aldus te verdeelen: 104 grondbezitters, 36 militairen, 73 advocaten, 13 openbare schrijvers, 30 ambtenaren, 7 kooplieden, 4 kapitalisten, 15 geneesheeren en nog 22 anderen, wier professe niet op te geven is.
Volgens *Las Novedades* heerscht in den boezem der commissie voor de constitutie veel oneenigheid betreffende de organisatie der wetgevende magt.

Het gerucht loopt, dat onderscheidene kapitalisten het bedrag hunner inschrijving in de leening van 40 miljoenen zullen storren in vervallen bezijden der vlottende schuld. In dat geval ware de regering in geen deele uit hare financiële moeilijkheden door die leening gered.
Er hebben gisteren eenige ongeregelde plaatsen gehad wegens de duurte der levensmiddelen. De orde was echter spoedig hersteld.
Men spreekt van belangrijke wijzigingen in het korps diplomatique.

De koninklijke familie, welke wegens het bal ten hove tijdelijk op het paleis alhier heeft verblijft gehouden, is weder naar het kasteel van Laeken teruggekeerd.

— Gisteren middag heeft de plaatskommandant van de hoofdstad eene revue over het garnizoen gehouden. De houding der troepen, die voor het paleis des Konings hebben gedefileerd, was allezins voldoende.

— De Belgische *Moniteur* van eergisteren behelst eene staat van de opbrengst der indirecte rijksmiddelen in het afgeloopen jaar, welke nieuw voedsel heeft gegeven aan de hoop, dat het niet zal noodig zijn aan de belastingplichtigen nieuwe lasten op te leggen. De bedoelde middelen hebben in 1854 aan de schatkist opgebracht 90,483,686 fr. 28 c., dat is 3,815,686 fr. meer dan de raming, en 2,075,587 fr. meer dan in 1853. Het successieregt, het registratieregt, de zout-accijns en vooral de staats-spoorweg hebben meer dan in 1853 opgebracht; daardoor is het verlies ruimschoots goedge maakt, hetwelk de schatkist door de opheffing der invoerrechten op levensmiddelen en door de mindere opbrengst van eenige verbruiks-belastingen geleden heeft.

— De griep heerscht in zoo hooge mate te Leuven, dat schier geen enkel huisgezin er verschouwd van blijft. Gelukkig is het karakter der ziekte niet gevaarlijk.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Zondag 21 Januarij.

Het belangrijkste wat wij heden, bij het uitblijven der posten (een gevolg van het vriezende weder en de gevallen sneeuw), nopens de groote kwestie van het oogenblik kunnen melden, is een artikel in den *Times* van gisteren (zie onze *telegr. berichten* van gisteren), waarin een allerjammerlijkst tafereel wordt opgehangen van den ellendigen toestand, waarin het Britsche leger in de Krim verkeert. Volgens dat artikel zou het Britsche leger in de Krim vreeslijk gedund zijn; van eene afdeling van 14,000 man zouden slechts twee duizend in staat zijn de wapenen te dragen. De sterfte bedroeg 60 man daags en wekelijks werden er 1000 man buiten gevecht gesteld. Het blad, dat de waarheid van het medegedeelde waarborgt, vaart dan ook hevig tegen de regering uit. Men kan begrijpen, welken indruk deze ontmoedigende berichten te Londen gemaakt hebben.

Eene andere dépêche, uit Berlijn, insgelijks gisteren door ons medegedeeld, zegt, dat de Oostenrijksche regering bij eene nieuwe nota, gedagteekend van den 14den dezer, hare aanvraag bij de Pruisische regering hernieuwt, om een deel der bonds-contingenten mobil te verklaren. De dépêche voegt er bij, dat dit voorstel onverwijld bij de bondsvergadering zal worden ingediend.

De houding van Pruisen schijnt thans meer bepaald Russisch te worden. De Heer Drouin de Lhuys heeft den Heer van Hatzfeld namelijk gevraagd of des gevorderd geallieerde troepen over Pruisisch grondgebied zullen mogen trekken; het antwoord daarop luidde stellig weigerend. Ook te Weenen moet Pruisen eene voor de Westelijke mogendheden meer vijandelijke houding aangenomen hebben. Te Parijs wordt zelfs beweerd, dat van de vredes-conferentien op 1 Februarij niets komen zal.

Het *Journal de Constantinople* meldt, dat Omer-Pacha eene groote bedrijvigheid aan den dag legt, zoodat men mag verwachten, dat het Turkische korps van 35,000 man en al het noodige geschut den 25sten of 30sten in de Krim zal ontscheep zijn. Riza-Pacha, minister van oorlog, stelt alles in het werk, om het vertrek van 11,000 man, waaronder zich een prachtig regiment kurassiers bevindt (door den Onder-Koning van Egypte Said-Pacha gezonden) spoedig te doen geschieden. Gelijk wij reeds gemeld hebben zal, al deze troepen vereenigd zijnde, Omer-Pacha zich tegen het einde dezer maand aan het hoofd bevinden van 60,000 man, waarmede hij eene krachtige afwijking tegen Sebastopol zal ondernemen.

De reorganisatie van de in de Krim aanwezige Engelsche kavalierregimenten vordert, zoo als van den kant der regering verzekerd wordt, naar wensch. Het aankopen van paarden duurt voort, en de in Engeland dienst doende regimenten hebben last bekomen, om de oefeningen der manschappen en de afrigting der paarden met zoo veel ijver voort te zetten, dat den 7den April aanzienlijke detachementen zullen kunnen scheepgaan.

Volgens bericht van Malta, dd. 11 Januarij, kwamen daar bij voortdurende schepen met troepen en krijgsbenodigdheden aan, bestemd naar de Krim. Onder anderen was het linienschip St. George met het 91ste reg. inf., sterk 650 man, daar gearriveerd. Den 10den heeft het 14de reg., tellende 690 man, van Malta de reis naar de Krim voortgezet. Verleden week zijn 180 man van datzelfde regiment regstreeks van Queenstown naar de Krim vertrokken, aan boord van de Princess Royal, zoodat het genoemde corps, bij de landing in de Krim, ongeveer 900 zal tellen.

Zoo men verzekert, heeft de Russische gezant te Weenen den 15den op nieuw instructien uit Petersburg bekomen, volgens welke hij andersmaal en met aandring van de begeerte van den keizer van Rusland om tot een billijk vredes-verdrag te geraken, heeft doen blyken; dien ten gevolge heeft prins Gortschakoff weder eene vertrouwelijke conferentie met den minister v. Buol gehad, welke twee uren heeft aangehouden, en na den afloop van welke de Oostenrijksche minister onmiddellijk de Fransche en Britsche vertegenwoordigers van het verhandelde kennis heeft gegeven. Men voegt er bij, dat deze nog weinig vertrouwen hebben gesteld in de welgemeende gezindheid van de Russische regering, om in de tegenwoordige omstandigheden, eenen vrede te sluiten, die voor het vervolg genoegzame waarborgen van duurzaamheid oplevert. Hoe het zij, de Oostenrijksche regering verzuimt niets, om zich, des gevorderd, gewapenderhand te doen gelden, en bij voortdurende trekken er troepen naar de grenzen.

Het bevestigd zich, dat de Keizer der Franschen aan den Heer Ochsenbein den post van brigade-generaal aangeboden heeft, welke door dezen aangenomen is, en dat het vreemde-legioen in Frankrijk met twee regimenten Zwitsers zal worden vermeerderd. Het bevel over een der regimenten zal den Heer Barmann, dat over het andere den Heer Meijer worden opgedragen. Ochsenbein zal het opperkommando over beide regimenten aanvaarden. De wervingen zijn, niettegenstaande het bestaande verbod, in vollen gang.

Het Piemontese hulptroepkorps, dat zooals men weet 20,000 man sterk zal zijn (zie ons N°. van gisteren) zal bestaan uit infanterie, kavalierie, artillerie en tirailleurs. Deze divisien zullen gekommandeerd worden door den generaal Jean Durando, Alexandre la Marmora, die zich thans te Genua bevindt, en Trotti; thans te Chambery.

Bij koninklijk besluit van 4 Oct. 1854, is op het verzoekschrift van bestuurders der Machinale Vlasspinnerij te Groningen, bewilliging verleend op de gewijzide voorwaarden, en het verlengen van den duur der spinnerij voor vijftien achtereenvolgende jaren, zullende aanvangen 21 Juli 1855.

Z. M. heeft benoemd: Tot burgemeester van Bleskensgraaf en Hofwegen, H. Gautier, burgemeester van Streefkerk, ten einde die betrekkingen gelijktijdig te bekleden; tot burgemeester van Molenaarsgraaf, Brandwijk en Wijnwarden, A. C. Groeneveldt Hz. — Eervol ontslag verleend, met ingang van 1 Juli 1855, aan den Heer L. A. Granpré Molière, op zijn verzoek, als heemraad van het 7de district van de provincie Overijssel. — Benoemd tot heemraden in het dijk- en polderbestuur van Escharen en Gassel, de Heeren M. Poos en H. v. d. Burgt; in het dijk- en polderbestuur het Laagheemaal (Noord-Brabant), tot voorzitter, den Heer F. G. J. baron van Rijckevorsel van Kessel, en tot lid, den Heer P. Swinkels; tot gezwoeren bij den polder Ellewoutsdijk c. a., den Heer D. Looy Jzn.; tot gezwoeren bij den nieuwen Neuzenpolder, den Heer J. Lensen; in het bestuur van den nieuwen polder, liggende voor de polders Louisa, Nieuwe Kieldrecht, Willem Hendrik en Melo (Zeeland), tot dijkgraaf, den Heer P. Lensen, en tot gezwoeren, den Heer A. Bogaert; tot lid van het dijkbestuur van den Ouden Lindedijk (Friesland), den Heer J. A. van Heloma. — Vergund, ten gevolge van het overlijden van H. J. baron van Heeckeren van de Wiersse, in leven kommandeur der Deutsche orde, Balye van Utrecht, de opklimming der kommandeurs en van den eersten jonkheer in gemelde orde, welke ten gevolge van genoemd overlijden kan plaats hebben; en geaccordeerd de opklimming van H. R. W. baron van Goltstein van Oldenaller, tot jongsten kommandeur.

Tot vervulling der vacature van de predikantsplaats in de Hervormde gemeente te Schoonrewoerd (Zuid-Holland), zijnde eene koninklijke collatie, is de benoeming uitgebragt op den Heer H. Timmer Westeroën van Meeteren, predikant te Zegveld.

Door het departement van financiën is medegedeeld het volgend overzicht van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opeenten) over de twaalf maanden van 1854, als: Directe belastingen f 19,247,351.03; in- en uitregten en scheepvaartregten f 4,601,712.43; accijnsen f 20,577,508.99; waarborg en belasting der gouden en zilveren werken f 231,020.24; indirecte belastingen f 11,644,443.97; opbrengst der posten f 1,507,354.44; opbrengst der staats-loterij f 413,793.50. Totaal f 58,223,184.61, tegen f 57,058,021.40 over hetzelfde tijdvak van 1853. De raming over 1854 was f 54,595,027.42.

Aan Dr. A. de Jager, bijzonder Onderwijzer der tweede klasse te Rotterdam, is opgedragen, om de vertaling van het Nieuwe Testament, welke op last van de Synode der Ned. Hervormde Kerk zal geschieden, te corrigeren, opdat de spelling naar vaste beginselen en comparatieve geschiedde. De spelling volgens Prof. Siegenbeek zal in de hoofdzak gevolgd worden. Alleen in die punten zal er van afgeweken worden, welke in den laatsten tijd gebleken zijn min juist te zijn.

Op het tiende concert der maatschappij *Felix Méritis*, Vrijdag jl., deed zich de wereldberoemde viool-virtuoos, Henry Viextempoos hooren, en wel met dien uithouding bijval, die hem overal ten deel valt en hem ook reeds vroeger meermalen ten deel gevallen is. Mej. Helene Sherington, eene nog jeugdelijke maar reeds volleurde sopraan-zangeres van Rotterdam, munte insgelijks door schoonheid van stem, kunst van uitvoering (in den Franschen stijl) en smaak en gevoel van voordragt zoo zeer uit, dat zij in de uithouding bijvalbetuigingen van dien avond ruimschoots deelde. Het orkest bragt de vijfde Sinfonie van v. Beethoven, en twee overtures van M. Bartholdy en Weber met den gewonen gunstigen uitslag ten gehoor.

Het kiesdistrict Almelo heeft zijne antecedenen niet verloochend en door het overlijden van den Hr. de Man in de Tweede Kamer der Staten-Generaal veroorzaakte vacature op eene waardige wijze vervuld. Met 702 van de 1252 geldig uitgebragte stemmen is aldaar verkozen de Heer Mr. G. M. van DER LINDEN, die reeds van 1848 tot April 1853 zich als een der standvastigste en onafhankelijkste constitutionele leden der Kamer heeft doen kennen. De candidaat der tegenovergestelde rigting, Mr. G. Graaf Schimmelpenninck, heeft 540 stemmen op zich vereenigd.

Tusschen den aanleg van de sterrewacht op den heuvel Pulkowa, behoorende tot Tzarskojeselo, het lustslot van den keizer van Rusland en de geheele voltooiing verliepen nauwelijks 4 jaren. De grond werd door den keizer geschonken, en de kosten waren voor het gebouw ruim f 960000, werktuigen en boeken omtrent f 16,000 en over het geheel f 1,200,000, terwijl de uitgaven voor personeel en onderhoud jaarlijks f 33,200 bedragen.

De kosten voor de sterrewacht te Leyden, volgens een gemaakt plan op te rigten op eene weide buiten de Witte Poort aldaar, zouden nog geen tiende dier som, dus omstreeks f 100,000 bedragen, waarvan ongeveer een vijfde is bijeen gebragt. (*Zondagsblad.*)

Den 1n. Jan. jl. bedroeg het getal der "geta" kandidaten, toegelaten tot de Heilige dienst in de Ned. Herv. kerk, 106, van welke 5 door de Waalsche commissie zijn toegelaten. Van die kandidaten zijn althans 6 in dienst der kerk als hulppredikers werkzaam.

Sedert 1 Juli jl. bedroeg het getal cand. 99; den 1sten Oct. jl. 116. Gedurende het laatste halfjaar zijn er 27 cand. tot predikant beroepen en is er 1 overleden.

Voor de voorjaars-examens door de provinciale kerkbesturen, kunnen er nog een 20tal kand. in vacante plaatsen als predikant benoemd worden, zoodat het getal kan dalen tot ruim 80. In 1835, nu 20 jaren geleden, waren er over de 250 kand., sedert welken tijd het getal langzaam gedaald is.

* 's GRAVENHAGE, 20 Jan. Onder de dit jaar opgeroepen voor de nationale militie, bevindt zich volgens de daarvan afgekondigde en aangeplakte lijst, Z. K. H. de Prins der Nederlanden, Willem Frederik Nicolaas Albert, tweede zoon van H. K. H. Prinses Marianne der Nederlanden.

— Z. Excell. de Baron d'André, gezant van Frankrijk bij het Nederlandsche hof, zal aanstaanden Zaturdag weder een groot diner geven.

— Naar men verneemt, bestaat bij het stedelijk bestuur het voornemen, om te Scheveningen een nieuwen weg aan te leggen, en wel van af de bewaarschool in die rigting naar het groot stedelijk badhuis. Reeds heeft de afbakening plaats gehad, en is men in onderhandeling getreden met de eigenaren der gronden, om hen tot den afstand daarvan te doen besluiten. De aan te leggen weg zal zeker de bezoekers van het badhuis veel gemak aanbrengen.

SCHEVENINGEN, 20 Jan. Gisteren werd alhier voor de 25ste maal een feest gevierd, dat als het ware uitsluitend voor de armen is bestemd, en dat dubbel welkom mag heeten, ten gevolge van de strenge koude, welke sedert een paar dagen heerscht. H. M. de Koningin-weduwe deed weder, bij gelegenheid van haren geboorte-veerjaardag, niet alleen aan een zoo groot aantal behoeftige huisgezinnen van onze plaats spijs en brandstoffen uitdeelen, dat daarmede nog heden moet worden voortgegaan, maar vooral ook is en wordt er nog uitgeriekt eene zeer aanzienlijke hoeveelheid kleedingstukken voor mannen, vrouwen en kinderen, welke allen vervaardigd zijn op de naaischool, door H. M. in 1831 gesticht en welke sedert die reeks van jaren enkel uit hare fondsen wordt in stand gehouden. Overbodig zal het wel zijn te vermelden, dat al die kleederen, wat betreft de hoedanigheid der stoffen, niets te wenschen overlaten; maar wij mogen tot eer van de directrice, Mw. Maas, geb. van Renesse, die thans aan het hoofd van deze zoo nuttige inrigting staat, niet verzwijgen, dat een ieder die de armen-geschenken bezigtigd heeft, verbaasd stond over het keurige en nette werk der jonge meisjes.

* ROTTERDAM, 20 Jan. Niettegenstaande de steeds grooter en zwaarder wordende ijsmassa's in de rivier de Maas voor deze stad, zijn gisteren avond, behalve de reeds vermelde stoombooten Panther, Magnet en Ocean-Queen, nog aan deze stad gearriveerd de stoombooten Giraffe van Londen en Swanland van Hull. Sommigen dezer stoombooten reeds gelost en weder beladen, maken zich gereed om in weerwil van het vele ijs te vertrekken. De voortreffelijkheid van ijzeren schroef-stoombooten boven houten rader-stoomschepen, is in deze omstandigheden weder uitgekomen.

SNEEK, 19 Jan. Gisteren avond vond F. d. J., wonende even buiten het Hoogend alhier, bij zijne te huiskomst, zijne woning gesloten. Niet wetende, waar zijne vrouw, welke hij aldaar had achter gelaten, zich bevond, had hij hier en daar al eens rondgezien, zonder haar echter te ontdekken; eindelijk met anderen besloten hebbende, om zich eenen toegang tot de woning te verschaffen, vond men aldaar bij den eersten opslag alles in de beste orde, doch, bij nader toezien, de vrouw dood op den grond liggen; zij had zich door middel van onphanging of verzwijging van het leven beroofd. Ofschoon men de ware oorzaak van deze vreeslijke daad niet stellig kan opgeven, vermoedt men nogtans, dat geldelijke behoeften haar tot dezelve gebragt hebben. (S. C.)

* GRONINGEN, 20 Jan. Gisteren had alhier een treurig en treffend sterfgeval plaats. De Heer J. van D. ... namelijk, Med. Doctor, te H., was herwaarts gekomen om zijn examen in de obstetrie af te leggen. Toen de logementhouder hem des morgens wilde waken, vond hij hem reeds stervende. Hij was door eene beroerte aangetast.

* HOOGEVEEN, 18 Jan. Toen men gisteren ochtend voorbij de woning van den bakker E. A. te Nieuweroord kwam en alles nog gesloten vond, verschafte men zich toegang in de woning en ontdekte in het slaapvertrek den bakker met den veenbaas van de HH. v. d. Sluis, te Appelscha, die voor eenigen tijd van de eigenaren van Nieuweroord eenig bovenveen gekocht en hem derwaarts gezonden hadden, noch te bed, doch bij nader onderzoek ontwaarde men, dat de veenbaas een lijk en de bakker zigtloze was. Alras vermoedde men de oorzaak dezer ontzettende gebeurtenis. Een pot met kolen midden op den vloer vindende, hadden de ongelukkigen die des avonds in het slaapvertrek geplaatst, om het te verwarmen en daar dat vertrek overal gesloten was, heeft de koldamp den dood van den veenbaas veroorzaakt en zal dien van den bakker wellicht ten gevolge hebben; althans tot heden verkeert laatstgenoemde in zorgwekkende omstandigheden.

* MEPPEL, 20 Jan. Door den voorzitter is aan den raad medegedeeld, dat bereids bij deurwaarders-exploict de Drechtsche kanaal-maatschappij is geïnsinuerd, om zich van alle verdere handelingen ten opzichte van het kanaal binnen Meppel te onthouden en de sluis en sluiswachterswoning weder ter beschikking aan de gemeente af te staan.

FELIX MERITIS, AFDEELING KOOPHANDEL.

Donderdag, den 18den dezer maand, hield de Heer Dr. E. van Voorthuysen Hz., zijne doore verdrag over de kennis der staten, welke een vervolg der vorige was en alzoo handelde over de kennis van een land in betrekking tot het volk.

In de vorige week had de redenaar gesproken over het gewigt van de ligging des lands te kennen, wegens den invloed, dien zij op het volk uitoefent, beschouwd niet het oogpunt van licht, gezondheid, verdediging, bestuur en handel. Nu beschouwde hij de overige zaken, die voor de kennis van het land gewigtig zijn in betrekking tot zijne bewoners. Daarbij kwam het eerst de gedaante van het land in aanmerking. Een blik op den loop des waters, zoo als die op de landkaarten wordt voorgesteld, kan reeds eenig begrip dier gedaante geven. De kennis daarvan is, vooral uit een *waterbouwkundig* oogpunt en voor het aanleggen van wegen, van veel gewigt. Ook voor de *administratie* is de gedaante van het land een punt van overweging, b. v. bij de verdeling in gemeenten. Bij de beschouwing van deze gedaante lette men op de verhevenheid van den grond, de rigting der dalen, de hoogte der altoosledende sneeuw. Deze omstandigheden oefenen een belangrijken invloed op den landbouw uit. Ook de vorm, waarin een land zich op de kaart vertoont, is voor bestuur, verdediging en beschaving niet onverschillig. Landen van eene ronde gedaante zijn veel gunstiger daarvoor dan landen van eenen langwerpigen vorm. Vergelijk Italië en Frankrijk. Verder komt de *uitgestrektheid* van een land in aanmerking, welke evenwel niet altijd een bewijs van inwendige kracht is. De verscheidenheid der plaatselijke omstandigheden neemt gewoonlyk toe met de uitgestrektheid van het grondgebied. Dit geeft aanleiding, dat eenheid in wetten en verordeningen, overigens zoo weldadig en gemakkelijk, daarbij niet mogelijk is. Van meer gewigt is het, dat een land niet uit zeer verschillende bestanddeelen is zamengesteld. Is een gebied wel aaneengesloten, bestaat het uit één soort van volk, dan kan men daarbij veel meer overeenstemming tot verdediging, veel meer vaderlandslicde en gehechtheid verwachten, dan wanneer het uit onderscheidene volken bestaat, die elkander somtijds vijandig zijn. Dit ziet men

bevestigd in Engeland en Oostenrijk, in Nederland vóór 1830 en Nederland na de afscheiding van België. Schadelijk moeten wij het ook rekenen wanneer een gedeelte ver vooruitspringt in het vreemde gebied, en dat ligtelijk het verkeer met het land zelf kan worden afgesneden, gelijk Limburg; of wanneer een gewest door natuurlijke oorzaken, b. v. bergen of groote rivieren, daarvan meer gescheiden is dan van een naburig land, gelijk Noord-Brabant. Het bezit dezer provinciën is dikwijls als een bezwaer, beschouwd voor de Noordelijke gewesten, waaraan zij zijn toegevoegd. Hare verdediging is moeilijker door hare uitgestrekte ondoordrseden vlakten, en de weinige eensgezindheid, die er met de overige gewesten bestaet, waarvan zij in zeden en godsdienst veel verschillen.

Van hoog belang is ook de kennis der *gesteldheid* van den grond, wiens verscheidenheid op landbouw en handwerken een oneindig verschillend invloed heeft. Dit onderzoek verschilt van dat der geologen, daar hier slechts gevraagd wordt naar hetgeen met den rijkdom van het volk in betrekking staat. In verband hier mede vraagt men dus naar den aard van den grond om de kosten te berekenen, die tot het graven van vaarten en het aanleggen van wegen noodig zijn, naar de mijnen, die grondstoffen en hulpstoffen voor fabrieken kunnen leveren, en de velden, die voor den landbouw geschikt zijn. Algemeene kenteekenen zijn bij dit onderzoek echter moeilijk aan te geven. De spreker noemt evenwel, als schadelijk voor den rijkdom der volken, kale rotsachtige bergen, uitgestrekte velden van keijen, zoo als de vlakte van la Crau in Provence, diepe zandgronden, die demeststoffen verslinden zonder duurzame vruchten te geven, en moerassen, waarin het ontkiemende zaad door het water verzwolgen wordt. De aandacht werd daarbij gevestigd op de kaarten, waarop men de vruchten heeft aangewezen, die bij voorkeur zekere streken opleverden, omdat men wel in de meeste gevallen kan aannemen, dat de natuur van den grond tot die keuze heeft aanleiding gegeven.

Van grooten invloed op de welvaart en onafhankelijkheid van een staat zijn ook de *grenzen*. Het heffen der belastingen en het toeziend op de smokkelarij, de mogelijkheid van een vijandlijken aanval en de zekerheid der verdediging staan daarmede in naauw verband. Naar den aard der grenzen verschillen de maatregelen, die men tegen *smokkelarij* nemen moet. Gelukkig echter wordt dit onderzoek eene zaak van *windt gewigt*, sedert dat de regeringen het denkbeeld van bescherming der nijverheid door belasting of uitsluiting varen laten en aan de wijsheid der inlandische voortbrengers de zorg voor hunne eigene welvaart toevertrouwen. Doch van meer gewigt is helaas nog het beschouwen der grenzen gebleven uit het oogpunt van *verdediging*.

Ten onregte worden door sommigen de *rivieren* als geschikte grenzen voor een land aangegeven. Rivieren zijn geene grenzen, zij zijn wegen, ons door de natuur geschonken. Niet genoeg is de overmoed der Franschen te wraken, die in den Rijn eene natuurlijke grens voor Frankrijk willen zien. De rivieren zijn ook dikwijls zwakke middelen van verdediging, zoo als de geschiedenis ons in vele voorbeelden leert. De beste grenzen zijn *hooge bergen* en de *kusten* der zee. Het gezegde van de Tracy: "la mer est un obstacle pour toute espèce de mal, et une facilité pour toute espèce de bien", is echter niet onvoorwaardelijk aan te nemen. De wijze, waarop bij het tegenwoordige stelsel de grenzen der staten zijn afgebakend, is voor de welvaart van vele volken nooddlottig. Dikwijls zijn volken van naburige landen afgescheiden, waarmede zij in zeden en karakter overeenstemmen, anderen zijn met geweld aan staten verbonden, waarvan zij door hooge bergketens zijn gescheiden. Met talrijke voorbeelden wordt dit door den spreker aangetoond.

Om den toestand van een land te kunnen beoordeelen, moet men ook op het water en de *lucht* de aandacht vestigen. Water is eene eerste levensbehoefte, en het heeft dus op de welvaart en gezondheid van den mensch grooten invloed. De diepte, waarop men drinkbaar water vinden kan, is in verschillende landen zeer onderscheiden. Zij staat in verband met de helling, dikte en gesteldheid der aardlagen, waaruit de bodem bestaat. Van hoog belang is natuurlijk het bezit van *bronnen* voor de welvaart van een volk; waar het die mist, moet het tot andere middelen zijne toevlugt nemen, om zich water te verschaffen. Men moet dan kostbare waterleidingen aanleggen, zoo als die te Rome, of hulp zoeken bij de waterdragers zoo als te Parijs plaats vindt, of ook wel tot het verzamelen van regenwater in bakken, zoo als te Cadix en te Amsterdam, overgaan.

Vroeger had de spreker reeds gewezen op het gewigt van de ligging *aan zee* in het belang van den handel met vreemde volken. Voor het binnenlandsch verkeer zijn *rivieren* van onwaardebaar groot nut, om de voortbrengselen van landbouw of fabrieken gemakkelijk te kunnen vervoeren. Allen zijn daarvoor echter niet vatbaar en velen zelfs doen zich als gevaarlijk voor nijverheid kennen door de overstromingen, waarvan zij een land blootstellen. Het is dan van belang, dat de regering de bronnen wel kenne, waaruit al die wateren haren oorsprong ontleenen, de kom, die zich aanbiedt om haar te ontvangen, de bedding, die zij gedurende haren loop bedekken, en de gelegenheid, die lager gelegene kanalen tot afvoering geven. Behalve nit het oogpunt van verkeer verdienen rivieren ook de aandacht, door de verandering, die zij aan de oppervlakte der aarde geven, ten gevolge van het bezinken der stoffen, die zij in haren loop medevoeren.

Het verschil in de hoedanigheid der zee met betrekking tot den toestand der volken is gelegen in hare *diepte* en hare *beveging*. De juiste kennis van beiden is voor de veiligheid der zeevaart onmisbaar. De beweging der zee bestaat, behalve in eb en vloed, ook nog in de groote strooming, die voornamelijk in die rigting van het oosten naar het westen plaats grijpt. Ook de *lucht* met hare *beveging* en *verschijnselen* behoort men te kennen om den toestand van een land te kunnen beoordeelen. De hoeveelheid regen, sneeuw en hagel, die in zeker gewest valt is van overwegenden invloed op den landbouw en de levenswijze der bewoners. De verschillende luchtstromen, waaronder vooral de moessons en passaatwinden de aandacht verdienen, zijn voor de zeevaart belangrijk. In verband met de lucht staat het *klimaat*. Dikwijls hebben landen, op dezelfde breedte gelegen, een zeer verschillend klimaat. Oorzaken daarvan zijn de ligging aan zee, of aan den voet van gebergten; de bebouwing of natuurlijke eigenschappen van den grond. Kustlanden en eilanden hebben gemeenlijk een meer gematigd klimaat, daar de zee eene meer gelijkmaticte warmte behoudt en die aan het land mededeelt. Ten bewijze dient, dat de noordwesten wind ons zomers koelte en 's winters dooi weder brengt. *Behouwd* landen hebben over het algemeen een zachter klimaat, dan *woeste* op dezelfde breedte. Een groot verschil maakt ook de ligging op het oosten of het westen. Eenigzins kan men dit reeds nagaan uit de meerdere groeikracht van vruchten aan de wester zon, boven die aan de ooster zon blootgesteld. Aanmerkelijk reeds is het verschil in warmte tusschen de oost- en westkusten van Engeland en Italië, maar nog in het oog vallender tusschen de westkust van Europa en de oostkust van Amerika. Opperkerk is het dat de Nieuwe wereld over het algemeen kouder is dan de oude. Dat deze verschillende graden van warmte op landbouw, handwerken en handel veel invloed hebben, en dus onze aandacht verdienen, behoeft wel geen betoog. Om zich die gemakkelijker voor te stellen heeft men op de wereldkaarten *isothermen* aangewezen, dat zijn lijnen, die de verschillende plaatsen, welke eene gelijke gemiddelde warmte hebben, met elkander verbinden. In de heete luchtstreek loopen deze bijna evenwijdig met den evenaar, doch boven 30° worden zij zeer gevoldende. Aan Amerika's westkust en vooral in Midden-Europa stijgen zij ver in het noorden, doch dalen op Amerika's en Aziën's oostkust diep naar het zuiden af.

Hoewel deze kaarten voor de kennis der gemiddelde temperatuur zeer nuttig zijn, kan men daartoe voor de meerdere of mindere geschiktheid van het klimaat tot het aankweeken van eenige vrucht geen zeker gevolg trekken, omdat een heete zomer en eene koude winter dezelfde gemiddelde temperatuur geeft, als eene matige warmte en koude in beide jaargetijden. Iets meer heeft men dus aan de zoogenaamde *isothermen* en *tsachimennen*, of lijnen, die de gemiddelde zomerwarmte en winterkoude aanwijzen. Van veel belang voor den landbouw, en dus ook voor de nijverheid in het algemeen, zijn de verdienstelijke werken van Dove, die den gemiddelden warmtegraad voor elke maand over de geheele aarde heeft nagespoord.

Van hoog gewigt ook voor de kennis van den toestand der volken is het, de *voortbrengselen* te weten, die in elk land in het leven worden geroepen. Ook deze zijn van de natuur van het land, van zijne ligging, grond en klimaat afhankelijk. Wel doet hierbij ook de beschaving haren weldadigen invloed gevoelen, doch de natuur heeft voor de voortbrengselen *grenzen* aangewezen, voorbij welke het niet mogelijk is zonder kunstmiddelen zekere gewassen aan te kweken. Ook dit heeft men door kaarten getracht aanschouwelijk te maken. Op de wereldkaart worden alzoo aan beide zijden van den evenaar vijf gordels aangegeekend, die de grenzen aanwijzen, binnen welke zekere voortbrengselen beperkt zijn. Zoo zien wij den wijnstok beperkt tot den 40sten graad en slechts eene kleine golting bespeuren wij in die lijn voor Europa, waar wij den wijnstok tot op 50° vinden aangekweekt; 60° breedte is gemiddeld als grens voor het bouwen van Europeesch graan aangewezen; doch aanzienlijk is hier de golving der lijn. In Noorwegen zien wij haar zelfs 70° bereiken, in Kamschatka slechts tot den 50sten graad uitgestrekt. De grens voor den groei der boomen zien wij gemiddeld met die der koude luchtstreek op 67° zamenvallen, en slechts voor Noordost-Amerika eene beduidende afwijking nemen, waar zij tot op 56° afdaalt. Het is er echter verre van af, dat alle landen de vruchten zouden opleveren, welke de luchtstreek schijnt toe te laten. Dikwijls is de grond daartoe ongeschikt, en dikwijls ook heeft de ruwheid der bewoners de voordeelen, hun door de natuur geschonken, ongebruikt gelaten. Hiervoor heeft men weder kaarten vervaardigd, die de streken aanwijzen, waar de eene of andere vrucht bij voorkeur verbouwd wordt.

Hetzelfde is het geval met de voortbrengselen uit het *del'stoffenrijk*. Op vele plaatsen zouden zij belangrijke takken van nijverheid in het leven kunnen roepen, zoodra de inwoners de voordeelen daarvan inzagden. De ligging dier plaatsen te kennen, blijft intusschen voor den toestand der volken gewigtig, en doet ons in de uitgifte van geologische kaarten groot belang stellen.

Ook aan de voortbrengelen uit het dierenrijk zijn grenzen voorgeschreeven, die evenwel niet uitsluitend van de natuur afhankelijk zijn. De beschaving van den mensch dringt allengs den kring terug, waarin die dieren zich beweegt, dat hem onnut of schadelijk is, en geeft aan die dieren een groote uitbreiding, die hij tot voeding of kleeding kan aanwenden. De rede betwist alzoo aan de kracht het gebied op aarde, en hervormt die op 's menschen woonplaats bij nitnemendheid. Voor den toestand der volken blijft intusschen de kennis der dieren merkwaardig, die onder hen leven. In de hoofdtekken vindt men hunne woonplaats ook op kaarten aangewezen.

Het is echter niet genoeg den toestand van een land te kennen, zoo als de natuur het gevormd heeft, wij moeten ook acht geven op de veranderingen, die de kunst hierin gebracht heeft, om het tegen vijanden te beschermen of de juistheid te bevorderen. Als zoodanig moeten wij op vestingen en middelen van vervoer onze aandacht vestigen. Wegen stellen den nijveren in staat zijne voortbrengelen met minder moeite te vervoeren; waartoe vergoeden hem het gemis van rivieren of meren, en dijken bidden den landbouwer een tot dusverre onvruchtbaaren of onder de wateren bedolven grond, tot nieuwe akkers, die leven en welvaart aan duizenden verschaffen. De verandering, die een weg brengt in den toestand van eenestreek, is dikwijls zeer aanzienlijk. Een goede weg, die kosten en tijd bespaart, herschiep vaak woeste vlakten in vruchtbare akkers; een goede weg is een voorbode van welvaart en beschaving. Doch het zijn vooral de spoorwegen, die belangrijke veranderingen in den toestand der landen gebracht hebben en nog zullen brengen. Gewichtig ook is de verandering, die het verbeteren van het vervoer te water in den toestand der volken heeft te weeg gebracht. Wat dien aangaande Amerika, Engeland en ons land hebben onderzocht, grenst aan het fabelachtige. De wijziging, die den mensch in den toestand van zijn land door het aanleggen van dijken kan aandoen, vindt men nergens op een zoo groote schaal aangetoond, als in ons land. Niet alleen heeft de onvermoeide nijvere Nederlander palen gesteld aan de wateren, die de gronden bedreigen, welke de natuur hem schonk, ook die gronden, die zij voor hem verborgen scheen te willen houden, heeft hij in vruchtbare akkers en weiden herschapen. Zelfs aan de zee ontweekerde hij een gedeelte van haar gebied en omsloot het door een wal van dijken, die het geweld der zee schijnen te tartten. De natuur schonk ons volk geen vaderland, wij hebben het op de natuur veroverd.

Na deze voordragt werd de nog beschikbare tijd besteed met het bezigtigen van vele belangrijke fysieke kaarten, waarvan de spreker in zijne rede het algemeene nut had aangevoerd; onder welke vooral die van den beroemden Berghaus uitmunten. De Heer van Voorthuysen bragt daarbij vele belangrijke opmerkingen ter verklaring en opheldering in het midden.

HANDELSBERIGTEN.

SCHIEDAM, 20 Jan. Rogge verk. 146/2 & Deens. f 292 kontant, f 295 6/w.; Garst, 135/2 & Fransche f 250 kont.; 128/2 & Zweedsche f 222 3/m.
 LEYDEN, 20 Jan. Boter f 43 tot 48.
 MIDDELBURG, 18 Jan. N. Zeeuws. Tarwe f 12.75 a 13; n. dito Rogge f 10 a 10.25; n. Wintergarst f 5.50; n. Zomergras f 5 a 5.25; groene Erwt f 8.25 a 8.75; Paardeboonen f 7 a 7.25; n. Walcherse Tarwe f 13 a 13.50; Groene Erwt f 9.50 a 11; k. dito f 10 a 11; k. Paardeboonen f 7.50; Raapolie per vat f 54; Patentolie f 56.50; Lijnolie f 47.
 ANTWERPEN, 19 Jan. Tot vaste prijzen heeft men in deze week ca. 800 st. Java en Calcutta Huiden en ca. 5000 st. Montevideo en Buenos Ayres afgedaan. — Granen vast.
 HAVRE, 17 Jan. Katoen zeer vast en zelfs iets hooger; ca. 1600 b. zijn heden afgedaan. — Van Brazil Koffij werd eene lading van ruim 2000 b. verkocht tot 55 fr. in entr.
 HAMBURG, 19 Jan. Met Koffij was het heden iets meer geanimeerd en hadden eenige omzettingen plaats. De verkoopen in deze week bestonden uit ca. 4500 b. Brazil van 3 1/2 a 5 1/2 en 2300 b. Domingo van 4 1/2 a 4 3/4. — Huiden zeer vast en stijgend, heden werden verkocht 6300 st. geze. Buenos-Ayres Paarden, 500 st. geze. Buenos-Ayres, waarvoor 91 sch. betaald werd, en 16,000 Kips, van indirecten toevvoer. — Van Peper werden 2500 b. Singapore tot 4 1/2 sch. verkocht. — Piment hooger gehouden.
 DANTZIG, 16 Jan. Tarwe 40 a 50 fl lager, voor 128, 130 & hoogb. is 615 a 650 fl., voor 125, 128 & bonte 540 a 610 fl. betaald. Rogge souteneert zich op 380 a 410 fl. Witte Erwt 360 a 390 fl. Garst 285 a 315 fl. Haver 181 a 200 fl.
 LONDEN, 18 Jan. Koffij goed prijsh. en gevraagd. — Thee met weinig handel, doch voor frische Congo zijn geen verkoopers beneden 10 p. — Suiker stil en tot vorige prijzen te koop. — Rijst zeer stil, in veiling verkocht 900 b. Aracan tot 13 a 13.6 voor gezond. — Talk zonder koopers doch niet lager.
 NEW-YORK, 22 Jan. Koffij met goede koopers voor export. Men heeft gerealiseerd 5259 b. Bahia tot 8 1/2 c. en 800 b. Dom. tot 8 1/2 c. — Katoen 1/2 c. lager en minder levendig, middling aangeboden tot 8 a 8 1/2 n. kw. — Suiker met weinig vraag, bruin ter export met 4 1/2 c. betaald. — Rijst zeer lusteloos, de geringe vraag bepaalt zich tot de beste soorten, men heeft 500 v. verkocht van 2.50 a 4.50 n. kw. — Tabak met meer handel, ord. Kentucky tot 6 1/2 c. en prima a 10 c. gedaan. — Terpentinolie op de lagere prijzen met meer kooplust, grotendeels ter export, zijn 120 v. afgedaan. — Granen: Tarwe steeds met weinig voorraad, doch door de hooge prijsveranderingen wordt voor uitvoer niets gedaan; Rogge stil.
 BALTIMORE, 29 Dec. Koffij met goede vraag en prijshoudend. Men heeft afgedaan 5000 b. Rio van 9 1/2 a 10 1/2 c.; Java wordt op 13 1/2 c. gehouden. — Tabak zonder voorraad, slechts kleine partijjes Maryland zijn aangebragt; verkoopen zijn niet bekend geworden. — Van Meel zijn deze week 1000 vaatjes naar Liverpool uitgevoerd; Howart Street 8.75; City Mills 8.50. — Granen gevraagd en zeer ferm, op 195 a 205 c. voor Tarwe, witte dito 200 a 210 c. Rogge is gedaan tot 130 a 135 c. voor Pensylvanie en 110 a 120 c. voor Maryland.
 Vrachten: voor Tabak naar Holland 27.6 — Wisselkoers op Amsterdam 4 1/4 a 4 1/2.

NEW-ORLEANS, 31 Dec. Katoen ondervond dezer dagen eene rizing van 1/2 a 1/4 c.; men noteert thans middling 8 1/2 c.
 CHARLESTON, 28 Dec. Katoen: middling wordt op 8 a 8 1/2 c. g. noteerd, in deze week zijn 7800 b. verkocht. Rijst prijshoudend; 15 a 20 m. bush. zijn voor export. genomen tot 1 d. a 1.08.
 PHILADELPHIA, 30 Dec. Koffij williger, Rio is a 10 1/2 c. gedaan. — Quercitron ferm op 25 d. voor No. 1 met weinig voorraad. — Tarwe gevraagd, voor Pensylvanie is 2.10 a 2.20 besteed. — Rogge gevraagd en tot 1.25 opgeruimd. — Meel wordt op 9.25 a 10.25 naar kwal. gehouden, doch er is weinig vraag voor exportatie.
 MOULMAIN, 15 Nov. Ten gevolge eener belangrijke uitbreiding van den Rijstooft, verwacht men in dit seizoen aanzienlijk lagere prijzen. Thans noteert men carya 76, blanke 110 sh.
 COLOMBO (CEYLON) 11 Dec. Koffij met vrij belangrijke inkoop voor schepen die binnen kort hier verwacht worden. De verzendingen naar Groot-Brittannië van Koffij van den nieuwen oogst, hebben slechts bestaan uit 1,425 centenars, daar onze prijzen in vergelijking met die der Engelsche te hoog zijn. Men noteert 36 a 36.6. — Cocosolie 1 & hooger. Het artikel gaat grif van de hand tot 15.5 a 15.10.
 HAVANA 27 Dec. Voor Suiker van den nieuwen oogst heeft men n. kw. de hooge prijzen van 6 a 8 besteed. Door de hooge prijsveranderingen zijn de omzettingen niet belangrijk. — Van Honig hebben eenige partijjes 2 1/2 r. bedongen, doch de houders willen tot dien prijs niet verkoopen en houden ferm op 3 r. — Rum gedaald op 40 a 45 d. met rust. — Tabak in bladen voor de Vereenigde Staten gedaan van 8 1/2 a 9 1/2 d. — Vrachten naar het kanaal 2 1/2 a 3 1/2 £. — Wisselkoers op Londen 13 1/2 a 14.
 SAMARANG, 23 Nov. Koffij f 24 a 25, de oogst is genoegzaam opgeruimd, van Koffij van 1855 werd een bagatel gecontracteerd tot f 22 1/2 thans te betalen, terwijl om bij de levering te betalen f 24 wordt geboden, zonder alsnog verkoopers te vinden. — Suiker op f 12 1/2 voor No. 16 gehouden; doch denkelijk zouden tot f 1/4 lager wel verkoopers te vinden zijn en indien de markt ruimer voorzien ware, zou dit artikel zeker veel in waarde teruggaan. — Indigo met koopers tot f 3 1/2, het blijkt dat de meeste fabrikanen dit jaar 20 a 25 pCt. minder product hebben dan in 1853. — Rijst prijshoudend, blanke f 140 a 145, Cargo f 115 a 125. — Huiden scharsch; koe f 46, Buffel f 42. — Boter f 10. — Lijnwaden vooral Calicots weder lager. — Vrachten hooger f 120 voor koffij. — Wisselkoers op Nederland 103 pCt.

Fondsen en Beurstijdingen.

PETERSBURG, Vrijdag 12 Jan. Wissel op Londen 36 1/2, 37 1/8; Amst. 178, 182; Hamburg 32, 32 1/2; Parijs 378, 384.
 BREMEN, Vrijdag 19 Jan. Wissel: Amst. k. s. 129; Dito 2/m. 128.
 LONDEN, Donderdag 18 Jan. Consols kont. en op tijd 91 1/2 a 92; Brazil. 5 pCt. 98 a 100; Dito 4 pCt. 92 a 94; Buenos-Ayres 51 a 53; Denem. 3 pCt. 80 a 82; Dito 5 pCt. 100 a 102; Russen 4 1/2 pCt. 90 a 91; Dito 5 pCt. 99 a 100; Mexik. 3 pCt. 21 1/2 a 22; Venez. 4 pCt. 21 a 23; Dito Uitg. 1 1/2 pCt. 9 1/2 a 10 1/2; Gren. 2 1/2 pCt. 15 a 17; Dito Uitg. 5 1/2 a 6; Ecuador 4 a 4 1/2; Peru 4 1/2 pCt. 70 a 71; Dito 3 pCt. 49 a 51; Holl. 2 1/2 pCt. 61 a 62; Dito 4 pCt. 93 a 94; Spanje 3 pCt. 37 1/2 a 38; Dito 1 pCt. 18 1/2 a 19; Dito Coup. Cert. 4 1/2 a 5 1/2; Dito Amortis. 4 1/2 a 5; Sardinie 5 pCt. 84 a 86; Turksche 6 pCt. 76 1/2 a 77.
 De Engelsche fondsen openen heden willig op de tijdlijn uit Weenen, dat de Engelsche en Fransche gezanten instructien hadden ontvangen om de conferentien over de vredes-onderhandelingen te openen; doch de markt kon zich niet souteneren en de prijzen liepen terug op het gerucht van een ongenigheid in het ministerie en ten gevolge van een verkoop van f 150,000 Consols. De vreemde fondsen volgden de beweging der Engelsche.
 Volgens de officiele prijscourant is gedaan: Consols 92 1/2, 1/2, 1/2, 5 pCt. Brazil. 1824 kl. st. 100; Ecuador 4 1/2; Grenada Uitg. 5 1/2; Mexik. 21 1/2; 4 1/2 pCt. Peru 70 1/2; 4 1/2 pCt. Russen 90; Sardinie 85, 1/2; 3 pCts. Spanje 37 1/2; 1 pCt. Dito 18, 1/2; Dito Amort. 4 1/2; 6 pCt. Turksche 77 1/2, 1/2, 77;

1 1/2 pCt. Venez. 9 1/2; 2 1/2 pCt. Holl. 61 1/2; 4 pCt. Dito 93 1/2. De nieuwe Fransche Leening is gedaan a 6 pCt. premie en blijft 5 a 1/2 premie.
 NEW-YORK, Zaterdag 30 Dec. New-York 1860 6 pCt. 103 a 105; Dito 1865 6 pCt. 105; Dito 5 1/2 pCt. 100 a 103; Dito 1858 5 pCt. 99 a 100; Dito 1862 4 1/2 pCt. 100; Ohio 1856 6 pCt. 97; Dito 1875 6 pCt. 102; Kentucky 6 pCt. 98 a 100; Indiana 5 pCt. 79 a 81; Pensylvanie 5 pCt. 83 1/2 a 84 1/2; Dito 1852 5 pCt. 85 a 89; Maryland 6 pCt. 100 a 101; Dito 5 pCt. 86 a 89; Tennessee 6 pCt. 85; Dito 5 pCt. 91 a 95; Virginia 6 pCt. 96 1/2 a 97; Illinois 1847 6 pCt. 80; Dito Inter. Bonds 6 pCt. 55; Missouri 6 pCt. 93 1/2; North-Carolina 6 pCt. 95 a 97; Georgia 6 pCt. 95; California 6 pCt. 85; Philad. 6 pCt. 82 1/2 a 83; San Francisco 10 pCt. 100 a 101; Philad. Bank-actien 2 1/2 a 3. — Wissel: Op Londen 60/d. 107 1/2 a 108 1/2; op Amst. 60/d. 40 1/2 a 41 1/2.
 De fondsenmarkt vertoonde op het einde van het jaar eene aanmerkelijke verbetering. Meest alle waarden zijn aanzienlijk vooruitgegaan en sommige staten-leeningen zijn 6 a 7 pCt. gezeten.
 De vraag naar geld, is zoo als gewoonlijk op het einde van het jaar, zeer levendig; Disconto is 12 a 15 pCt. op eerst kort papier en 18 a 24 pCt. op lang papier.
 ROTTERDAM, Zaterdag 20 Jan. N. W. S. 4 pCt. 91; Port. 38; Spanje Amort. S. 4 1/2; Venez. Ont. 20 1/2; Ecuador 3 1/2.

Scheepstijdingen.

SINGAPORE, 1 Dec. Door kapt. Teerlink, voerende het schip Weltevreden, v. Swarzen n. Batavia bestemd, is in zes oogenomen de ekwipage van het in zinkende staal verkeerd a 1000 Engelsche barkschip Express, van Cardiff op hier bestemd geweest.
 TONNINGEN, 17 Jan. De schepen Aukjen Gepkelina, Duintjer, Maria Jacoba Berendina, v. d. Veen, en Lammechina, Koops, zijn gisteren wegens ijsgang alhier teruggekomen.
 MANDAILU, 5 Jan. Het schooner-schip Maria, van Dantzig n. Amst., is lek en met verstopte pompen te kleven binnengelopen; moet lossen om te repareren.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 20 Jan., O.; Anna Jongbloed, Londen.
 HELVOETSLUIS, 20 Jan., N. O.; Zr. Ms. oorlog-stoomschip Amsterdam, kapt. luit. Spanjaard, Vlissingen. Veel lijn op stroom.
 BRIELLE, 20 Jan., N. O.—O.; Hoffnung, Hijenga, Ystad.
 GLUCKSTADT, 17 Jan.; Anja Sietzia, Huisman, Hamburg n. Livorno.
 EISENEUR, 13 Jan.; L. N. Hoidt, Hansen Rott. - 14 Jan.; Petersen, Amst. n. Libau. - 15 Jan.; Courier, van Vliet, Vlaard. n. Libau.
 PORTSMOUTH, 17 Jan.; Terug uit zee Anna Elizabeth, Schikkema, Londen.
 Bij WIGHT, 16 Jan, Eliza, Visser, Amst. n. Bat.
 Bij PORTLAND, 14 Jan.; Zeeland, de Winter, Amst. n. Bat.
 PLYMOUTH, 17 Jan.; Catharia, Zegers, Bordeaux n. Amst.
 BRISTOL, 17 Jan.; Vier Broeders, Rosenbeck, Memel.
 BRIDLINGTON, 17 Jan.; Christina Catharina, Hazewinkel, Zwolle.
 UITGEZEELD.

Rivier-Berigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN
 C. Neff, Oceaan, Mannheim - J. B. Kirschreiber, Mainz No. 5, n. Mainz. - E. Haasters, Coln No. 15, n. Keulen. - D. Hoogeweg, Prinz Emil, n. Keulen. - P. J. Balk, Vr. Rebecca, n. Wesel. - C. W. Lenkering, Niederrein No. 12, n. Dusseld. en Neuss. - C. Scholten, Hoffnung, n. Duisburg.
 ARNHEM, 20 Jan. Rijnhoogte 1 el 8 p., gev. 10 d.
 KEULEN, 19 Jan. Rijnhoogte 7 vt. 5 d. Keulsch (7 vt. 4 d. Rijnl.) Het drijfijz neemt in de rivier sterk toe.
 MANNHEIM, 16 Jan. Aangek. P. C. Vonck, v. Amst.

Carga-Lijsten.

ROTTERDAM.
 WOLGAST, Christina Christina, Tunteler: 2601 sch. Rogge, Duys en Zurhorst.
 SCHIEDAM.
 LANGÖE, Aukjen, van Peer: 1044 ton Garst, B. A. J. Wittkampf.

PER TELEGRAAF.

PARIJS, HEDEN, Zondag 21 Januarij.
 Men kent thans het geheele bedrag der inschrijvingen voor de geldleening van 500 millioen. Deze hebben namelijk opgeleverd een cijfer van 2,198,000,000 francs; die van 500 frs. en daar beneden beliepen 850,000,000.
 PARIJS, Zaterdag 20 Jan. Fransche 4 1/2 pCts. 95.40; Dito 3 pCt. 68.70; Spanje 3 pCts. 32; Dito 1 pCts. 18 1/2; Metall. 82 1/2.
 De Fransche fondsen hebben zich iets verbeterd.

TURIJN, HEDEN, Zondag 21 Januarij.

De gemalin van Koning Victor Emmanuel, die sedert hare bevalling in zorgelijken toestand verkeerde, is overleden. De droefheid der koninklijke familie laat zich niet beschrijven, daar eerst kort geleden ook de koningin-weduwe was overleden.

BRUSSEL, HEDEN, Zondag 21 Januarij.

De schouwburg op de Place de la Monnaie staat op dit oogenblik in lichte laaije vlam. De brand woedt op vreeselijke wijze. Alles is verloren. Van dit schoone gebouw, hetwelk nog in het vorige jaar op zoo kostbare wijze is vertimmerd, zal niets dan de muren overblijven.

EFFECTEN-SOCIETEIT TEN HALF VIJF URE.

AMSTERDAM, Zondag 21 Januarij.
 Holl 4 pCts. 91 1/2.
 Spaansche 1 pCts. 18 1/2, 1/8, 18.
 Binnenl. 3 pCts. 32 1/2, 1/2.
 Metalliek 5 pCts. 63 1/2, 1/2, 1/2, 1/2.
 Dito Nieuwe 75 1/2.
 Dito Nation. 66 1/2, 1/2, 1/2.
 Mexik. a £ 100, 21.
 Dito onbep. 20 1/2, 1/2.
 Ecuador onbep. 3 1/2, 1/2.
 Dito Coup. 27, 1/2 ets.
 Oostenrijksche en Spaansche fondsen waren heden, bij eenige affaire, iets flauwer.
 NB. Gisteren zijn Onbep. Ecuador a 3 1/2, 1/2, 1/2 verhandeld.

Ten gevolge van de in den afgelopen nacht gevallen sneeuw en het drijfijz, op onze rivieren zijn de Fransche en Belgische brieven en dagbladen heden niet aangekomen. Alleen ontvangen wij zeer laat de Duitse brieven en dagbladen, welke evenwel niets belangrijks behelzen.

LEON FAUCHER.

Frankrijk heeft regmatige hulde toegebragt aan de nagedachtenis van den Heer Léon Faucher; dit was voor dit land een heilige plicht; want Léon Faucher behoorde onder die keur van mannen, die hunnen tijd, hunne talenten en hun bestaan ten dienste van het land stelden. Wanneer zulke mannen ontvallen, door een vroegtijdigen dood weggerukt, wordt, na dat verlies, eerst regt afgemeten de plaats, welke zij in de wetenschappelijke wereld innamen, en is men verschromt voor de ruimte, welke zij achter zich laten. Het is niet binnen de grenzen van het land, waarvan zij de kinderen zijn, dat zich de mare van hun dood verspreidt; zij weerklinkt overal, waar de wetenschap hare aanhangers heeft, overal waar men vastheid en waardigheid van karakter op regten prijs schat. Wij zijn niet zoo verwaand, om hem meer en beter dan vroeger reeds geschied is te willen prijzen; wij moeten ons maar al te dikwijls bepalen bij eene herhaling van hetgeen door anderen reeds gezegd is.
 Léon Faucher zag den 8sten September 1804 te Limoges het levenslicht. Zijne jeugd was geheel aan de studie toegewijd als een voortteeken zijner toekomstige loopbaan. Toen reeds legde hij eene in het ooglopende voorliefde voor de staatkundige en morele wetenschappen aan den dag, die later zijne voortdurende bezigheden uitmaakten. Spoedig reeds onderscheidde hij zich door zijne grondige kennis, en na eenige jaren te Toulouse doorgebracht te hebben, begreep hij, dat de zorg voor zijne toekomst hem naar Parijs riep. Hij haastte zich echter niet, om in het strijdperk te treden, waarvoor hij zijne krachten reeds beproefd had; want het was eerst in 1830, dat zijne eerste geschriften door middel van de periodieke drukpers het licht zagen, vooral in den *Courrier Français*. Men kan in die geschriften eene geoefende, vaardige hand erkennen; geene holle volzinnen, onnoedige declamatie; maar scherpzinnige en degelijke vertoogen, eene bewijsvoering, die op daadzaken steunt, eene sierlijke helderheid en eene onbetwistbare eerlijkheid. De wijsbegeerte en de geschiedenis waren al dadelijk de onderwerpen, waaraan hij de voorkeur schonk. Later echter werd hij tot eene andere orde van denkbeelden gebragt, hetgeen de vrucht was der lievelingsstudie zijner jeugd.
 De vraagstukken van staathuishoudkunde, financiën en sedekunde in

hare toepassing op de maatschappij, waren, een twintigtal jaren geleden niet populair gemaakt, gelijk zulks thans het geval is. Ter nauwer nood hadden zich slechts weinige denkers, die geestkracht en geduld bezaten, hunne overpeiningen in die richting geleid. Al de denkbeelden, die thans algemeen bekend zijn, over de verbetering van sommige klassen der maatschappij, over stelsel en regelen voor de gevangenen: dit alles waren te dien tijd vele nieuwe zaken, die velen verwonderden zonder ze te overtuigen. De quaestie van het stelsel, dat voor de gevangenen moest aangenomen worden, hield voornamelijk eenige specialiteiten bezig. Léon Faucher nam aan den strijd hierover deel, en gaf toen (1838) zijn voortreffelijk werk getiteld *Réforme des Prisons* uit, waarin hij zich onbewimpeld verklaarde tegen het stelsel, dat men den naam van cellulaire gevangenis heeft gegeven, en drong er op aan, dat men de gevangenen het leven en den arbeid gemeenschappelijk zou doen deelen.

Een andere strijd van hoog gewigt begon toen ook de staathuishoudkundigen in beweging te brengen. De voorstanders van vrijen handel aan de eene, en de protectionisten aan de andere zijde twistten met elkander over hunne leerstellingen. Léon Faucher meende noch voor de eene, noch voor de andere partij te moeten kiezen; wat hij voor Frankrijk verlangde was het sluiten van een verdrag van in- en uitvoer met België, Duitsland en Spanje, als tegenwigt voor het Duitsche verdrag van in- en uitvoer. Hij ontwikkelde dit denkbeeld in een werk, dat in 1842 het licht zag onder den titel van *L'Union du midi*. De staatkundige toestand van Europa veroorloofde hem echter niet, dit denkbeeld ten uitvoer te brengen.

De *Etudes sur Angleterre*, een staathuishoudkundig werk van het hoogste belang, zette de kroon op den reeds verworven roem; drie jaren na de uitgave van dit belangrijke werk, ontrukte de omwenteling van Februarij den schrijver aan zijn lievelings-arbeid, om hem te werpen in het midden van dien hevigen storm, welke zoo vele mannen van naam uit hunnen nuttigen werkkring rukte. Léon Faucher was bereid, de gewichtige nieuwe taak, welke hem werd opgedragen, te aanvaarden.

Zonder een oordeel uit te spreken over zijn openbaar leven en de gedragslijn, welke hij meende te moeten volgen, kan niemand toch ontkenen, dat hij in de verschillende betrekkingen, welke hij achtervolgens bekleedde, veel bekwaamheid aan den dag legde. Zoolve als lid der wetgevende vergadering en als minister, bleef hij wat hij in het privaat leven was, en kenschette hij zich steeds door eene vastberadenheid, die aan zekere gestrengheid grensde, en eene openhartigheid, welke schier onvoorzigtig was.

Sedert 1849 maakte hij reeds een deel uit van de Academie van wetenschappen, enz. Toen het oogenblik daar was, dat hij zijne staatkundige loopbaan verliet, trad hij weder in het ambtelooze leven met denzelfden lust voor de wetenschap, welke hem vroeger bezield had. Onder den titel van *Finances de la guerre* deedde hij de meest belangrijke nasporingen mede over de financiële hulbronnen van Rusland. Maar van toen af was de gezondheid van den Heer Léon Faucher hevige geschokt, en zag hij zich verplicht, Parijs te verlaten, om onder den zuiveren en blauwen hemel der Pyrenéen eenige verzachting voor zijn lijden te zoeken. Hij zette zijne werkzaamheden niettemin voort, en er was een oogenblik, dat er hoop op zijn herstel bestond. Doch dit was slechts eene illusie van korten duur. Toen hij zich naar Italie wilde begeven, stierf hij den 15den December jl. te Marseille.

Hij had nauwelijks den ouderdom van vijftig jaren bereikt, en de wetenschap had van hem nog veelvuldige diensten kunnen verwachten. Tot op zijne laatste oogenblikken behield hij al die helderheid van geest, welke hem steeds kenmerkte; met geestkracht worstelde hij tegen de kwaal, die hem ten grave sleepte, en toen hij gevoelde, dat zijn einde nabij was, betreunde hij zijn leven slechts voor zijn treurend gezin en voor zijne werken, die onvoltooid bleven. Frankrijk zal met diepen eerbied steeds staren op hetgeen hij voor haar gedaan heeft, en zoo adeldom der ziele, ware vaderlandsliefde, gevoegd bij zeldzame begaafdheden dese geestes aanspraak op roem geven, dan voorzeker zal Léon Faucher eene voorname plaats onder de meest verdienstelijke mannen zijner eeuw innemen.

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan de Redactie van het Algemeen Handelsblad.

De nuttigheid van den aanleg van eene haven, nabij de reede van Vlieland, is te algemeen bekend, dan dat dit nog eenig betoog behoeft te verachten. Ofschoon reeds vroeger, door eenige ingezetenen van Vlieland, enz., overden aanleg van eene haven aldaar, was gerekwestreerd bij de Hooge Regering, is dit verzoek echter, zoo als ligt te begrijpen was, van de hand gewezen, omdat men uitsluitend het gouvernement met deze zaak wilde belast zien, en dat men hieraan niet kan toegeven, omdat men alsdan allerwege zeehavens zoude wenschen aangelegd te zien voor rekening van het gouvernement.

De menigvuldige schipbreuken op de Vliereede in 1848 (zoo ik vermeen), toen op eenen nacht acht schepen verongelukten en bijna met man en muis vergingen, de daarop volgende in 1852, en nu, laatstelijk in November 1854, toen de Noordsche brik Julia aldaar van hare ankers wegsloeg, maar gelukkig door de Vlielanders loodsen in Harlingen is binnengebragt, de Hanoversche tjalk Hoffnung, kapt. H. de Haan, verongelukte en nog een scheepje totaal verbrijzeld, maken het meer dan noodig, nogmaals de aandacht te vestigen op de dringende noodzakelijkheid van den aanleg van eene zeehaven nabij het eiland Vlieland, om in staat te zijn, jaarlijks vele schatten en menschenlevens te sparen.

Het komt mij voor, dat men, zoo als ik reeds aanmerkte, die onderneming niet van het gouvernement behoort te verachten; maar vindt het wenschelijker, dat de Groninger compacten en andere zee-assurantie-maatschappijen als direct belanghebbenden de handen ineen sloegen, om eene zoo wenschelijke onderneming tot stand te brengen; dan zoude, naar ik geloof, het Gouvernement ook niet achterlijk blijven, om haar krachtig te ondersteunen. Neemt men nu in aanmerking, dat er jaarlijks 2600 schepen de Vliereede bezoeken, welk getal bij het bestaan van eene haven sterk zoude toenemen, en aannemende, dat de regering toestond aan de ondernemers, om van die schepen een vast octrooi te heffen, dan is het zeer waarschijnlijk, dat die onderneming nog eene matige rechte zoude kunnen opleveren, waaromtrent het moeilijking valt iets te bepalen, daar men a priori niet bepalen kan wat eene haven aldaar zoude kosten, zoolang men niet bekend is met de beste inrigting, aan eene haven aldaar te geven en welke vooraf eene plaatselijke opneming zoude vereischen.

Mogten de genoemde maatschappijen overgaan, om omtrent deze nuttige onderneming voor handel en scheepvaart de handen ineen te slaan, ten einde voorloopig een onderzoek te doen instellen omtrent deze aangelegenheid, dan meent steller dezès, dat men meer en meer tot de overtuiging zal geraken, dat die onderneming hoogst noodig en nuttig was. *Veritas.*

MENGELINGEN.

DURE LEVENSWIJZE TE ROME IN VROEGER TIJD.

Onder de hedendaagsche natien is er niets, dat een denkbeeld zou kunnen geven van de pracht en weelde der Romeinsche Patriciers. Sommige Engelsche, Russische en Nederlandsche grooten hebben zekerlijk verbaazende inkomsten, doch wij gelooven niet, dat een hunner zijne bezittingen zou kunnen begrooten op vijf en zeventig millioen guldens; en het is toch op dit, zelfs matig genomen bedrag, dat de inventaris van Sylla werd geschat.

Seneca was minder rijk bedeed, hij liet slechts dertig millioenen na; de wijsbegeerte had hem ongetwijfeld het nietige der aardsche bezittingen geleerd!

Iedereen kent Cicero, doch weinigen weten, dat deze geleerde een jaarlijksch inkomen had van dertien millioen. Zijn letterkundige arbeid had hem zijne stoffelijke belangen niet doen verwaarlozen.

Nog ten huidigeen dage spreekt men van Marcus Crassus, der mededinger van Pompejus en Caesar, die dwaas genoeg was naar Syrie te vertrekken en in het midden der woestijn tegen de Parthen den dood vond. Deze personaadje, wiens rijkdom wereldkundig is geworden, bezat evenwel slechts een sommigje van achtien millioen guldens. Een Fransch schrijver, de Heer Peignot, die een werkje heeft uitgegeven nopens den rijkdom der Romeinen, heeft zijne inkomsten tot dat bedrag opgeteld. In datzelfde werk worden nog vele lezenswaardige bijzonderheden nopens dit onderwerp medegedeeld.

Tijdens den val van de republiek waren deze staatsmannen nog niet zoo ver gedaald, dat zij hun eigen pect moeten koken; dat was goed voor het tijdvak der Curianen en Fabianen. Op het oogenblik, dat het keizerrijk op zijne beurt onder de aanvallen der barbaren stond te bezwijken, bestonden er nog eenige personen, in staat, om de overleveringen in den bestonden tijd van Nero in waarde te houden.

In het jaar 424 verkwistte een praetor, met name Probus, guldens 1000 (drie en een half millioen guldens).
 Na de verovering van Rome door Alaric, werd de zoon van Symmachus op zijne beurt tot praetor verkozen; hij deed zijne plegtige intrade binnen Rome, welke plegtigheid aan den vader van den nieuwen overheids persoon op eene som van 2 millioen gouden nummi te staan kwam. Symmachus bleef, wel is waar, slechts eene geringe plaats in den senaat bekleeden; zijn geringe vermogen was eene hinderpaal tot zijne verhoogening.
 Na de beheerscher der geheele wereld geworden te zijn, werden al de schatten der veroverde landen binnen Rome verzameld; de rijkdom verdeelde zich over slechts een klein getal Patriciers; zij heerschten over een onnoemelijk getal slaven, krijgsgevangenen, vondelingen, zwarte of blanke dianaren, welke door Egypte, Klein-Azië en Thracië onophoudelijk aan Italie geleverd werden. De toestand dezer slaven was niet zeer benijdenswaardig; op het voorhoofd droegen zij het brandmerk van hun

men stand; hun hoofd was half-kaal geschoren, en zij moesten de landerijen hummer meesters bebouwen; de zweep werd bij hunnen arbeid door de oppassers niet vergeten; zij kregen juist zooveel voedsel, om niet van honger te sterven; doch om hen levend te doen verbranden, hen in het strijperk aan de leeuwen prijs te geven of een anderen marteldood te doen sterven, behoefden hunne meesters zelfs van geen voorwonderd gebruik te maken.

De slaaf werd letterlijk met ketenen overladen; ketenen, welke eer aandeden aan de smeden, welke ze vervaardigd hadden; hij sliep op den blooten grond naast de villa's, waar alle denkbare weelde en genot werd ten toon gespreid. Sommige Romeinen bezaten tien à twintig duizend slaven; de meest geloofwaardige bronnen getuigen zulks.

Uit deze ongehoorde ongelijkheid in verdeling der rijkdommen, uit den grooten overvloed van kostbaar metaal, slechts in enkele handen berustende, werd natuurlijk eene groote depreciatie geboren in de waarde van het goud en zilver; de prijzen der voorwerpen van gebruik stegen tot eene buitengewone hoogte, even als de fijneren, en zelfs de meest nuttelooze eijwaren. En deze stijging was noodig, ten einde aan de schatrijke Romeinen de gelegenheid te geven, hunne inkomsten te verteeren.

Veel geleerden hebben zich moeite gegeven, om de waarde te bepalen van de verschillende voorwerpen van verbruik en andere, bij de onderdanen der Césars; het toeval is hunne nasporingen behulpzaam geweest.

Twee Engelschen, de Heeren Bankes en Leake, onderzochten de bouwvallen van Stratonice, in Klein-Azië, en ontdekten een groot blok marmer; dit blok was voorzien van een opschrift in zeer duidelijke Griekse letters vervat, dat door de beide reizigers werd vertaald. Zij oordeelden terecht, dat dit document van het hoogste belang was, en wilden het niet in de bouwvallen van Stratonice achterlaten, waar de hagedissen alléén er het voordeel van zouden gehad hebben. De marmeren klomp werd in de groote zalen van het Britsch museum overgebracht en aan de begerige blikken der leden van het instituut en anderen blootgesteld.

Weltra werd het voorwerp gegraveerd, gelithografeerd en uitgelegd. Het opschrift, waarvan wij gewaagden, is de tekst van een decreet van Diocletianus, genomen in het jaar 303 van onse tijdrekening; het bevat eene bepaling van het maximum, boven hetwelk een ieder verboden wordt iets te verkoopen; de tax der salarissen of belooningen wordt daarbij insgelijks vastgesteld. Dit besluit was genomen bij gelegenheid van een hongersnood, welke eene stijging der prijzen ten gevolge had gehad; eene stijging, welke de vorst zeer terecht binnen de behoorlijke grenzen wilde beperken.

De prijzen worden bepaald in penningen zilver; de Romeinsche penning had voor den tijd van Augustus eene waarde van 45 cents; weldra gold hij evenwel niet meer dan 22 cents. Ofschoon zijne innerlijke waarde 38 c. bedroeg, zullen wij deze waarde-verniedering in aanmerking nemen, ten einde ons een juist denkbeeld te vormen van de prijzen, welke gedurende de tweede eeuw van kracht waren, en als gewone prijs der voorwerpen de helft nemen van het maximum, in het keizerlijk besluit bepaald. Zoodoende zullen wij eer beneden dan boven de werkelijkheid blijven.

Italië telde in dien tijd 195 soorten van wijnen; zij maakten de geheele boekenkast van meer dan een consul, van meer dan een wijsgeer uit. Zeven soorten werden toen bijzonder hoog geschat, doch zijn later verdwenen; het zijn de Surrentinsche, de Phalerische, de Sabijnsche, de Picconsche, enz.; tot den gemiddelden prijs van 15 penningen de sext, kwamen deze liefkoosde wijnen op ca. 7 gulden het liter; Diocletianus magtigde de verkoopers om er ongeveer 13 gulden voor te eischen. In Frankrijk worden de fijne Medoc-wijnen voor 1 fr. 50 c. het liter, somtijds minder, maar zelden hooger dan 2 frs. verkocht. Na deze gewassen kwamen de oude wijnen van de beste hoedanigheid; deze waren 6 gulden waard; de tweede kwaliteit bedroeg 3½ gulden. Geheel onder aan staat de gewone wijn, die nimmer de tafel van een fatsoenlijk man ontdeert; tot het gebruik van de lagere klassen bestemd, kostte hij acht penningen, ongeveer f 1.75 de flesch; tien- of twaalfmaal meer dan hij thans in Frankrijk waard zou zijn. De Chiovijn, welke bij het dessert gebruikt werd, kostte f 9.

Dit, voor zooveel den drank betreft; de spijzen, bestemd om het verhemelte te kittelen, werden duur betaald; uit Lucanie kwamen ossen- en varkens-saucijssen, welke f 1.80 kostten; te Rome zelfs vervaardigde kwamen op ongeveer f 1.50 te staan. De beste ham kwam uit Westphalen of Cerdagne en werd met f 3 het pond betaald.

Wildbraad was een voorwerp van buitengewone weelde. Een vet gemeste paauw kostte f 28, eene paauw f 22.50. Niet vetgemest was de eerstgenoemde te bekomen tegen f 14, de tweede tegen f 11.25. Hortensius, een bekend redenaar, was de eerste, die dezen vogel de eer aandeed, om op zijne tafel te verschijnen. De paauwen, welke hij zijne gasten te eten gaf, bragten er veel toe bij, om zijne redevooreringen uitstekend te vinden.

Van den paauw gaan wij over tot de gans. De Romeinen beschouwden een vet gemeste gans als een heerlijk kluijfe; zij betaalden ze even duur als eene paauw, namelijk f 22.50. Een kip kostte f 6.75, een eend f 3.50, een patrijs f 3.40, een konijn evenveel als een eend.

Men zal hierop aanmerken, en te regt, dat deze prijzen in hoegenaamd geene verhouding staan tot de onze; men zou in onzen tijd vijftig hazen, twintig ganzen, een aantal kippen en eenden kunnen koopen voor den prijs, welke een enkel dezer besties te Rome kostte. Men raadplege evenwel het geschrift van den geleerden Leber, nopens de waardering der fortuinen in de middeleeuwen; hij heeft bewezen, dat in de 15de eeuw, en naar de tegenwoordige waarde van het geld, een pond rijst 55 c., een kapoen f 2.60, suiker f 7.25 en gember f 8 het pond kostten. De belasting op den wijn is echter sedert op schrikbarende wijze toegenomen; in 1440 bedroeg zij 8 stuivers en 3 penningen per okschoof, een bedrag, dat thans, onder anderen in Frankrijk, voor drie flesschen betaald wordt. Er is dus een kolossale vooruitgang merkbaar in het tarief op het octrooi-regt. Wij gaan thans met onze opsomming verder:

Een haas had eene waarde van 17 gulden. Alexander Severus liet, volgens zijn geschiedschrijver, zich er dagelijks eene opdisschen en elken dag werd ook zijne voorliefte voor deze spijs sterker. Martialis kent den haas eene eerste plaats toe onder de dieren, welke bestemd zijn, om den mensch of voedsel te verstrekken, en Martialis was een fijn kenner in dit opzigt.

Voor een visch, aan gene zijde van de bruggen van Rome gevangen werd f 1.30 het pond betaald; aan deze zijde gevangen was hij slechts 90 c. waard. Men beschouwe dit verschil niet als het gevolg van een vooroordeel; het toont alléén aan, dat de afstammelingen van Romulus fijne kenneren waren, wat de voeding van hun lichaam betreft. Het is toch eene waarheid, dat moeilijk te onderscheiden oorzaken aan den visch een bijzonder aangename smaak bijzetten, naar mate van de plek waar hij gevangen wordt.

Wat sommige vetgemeste vissen betreft, welke met groote kosten in de vijvers van enkele voornaame personadjes geteld of van ver afingevoerd werden, zij waren ongelooflijk hoog in prijs. Er waren voorbeelden van makreelen, zee-barbeelen en steuren, welke met f 1000 het stuk betaald werden.

De oesters werden aangebragt uit de parken aan het meer Lucrinus. Eene goed georganiseerde dienst van koeriers deed ook die schelpdieren van Brundisium en Tarentum komen, nog vóór dat zij den tijd hadden gehad om de koelheid van hun vochtig verblijf te verliezen. Zij kostten ruim f 11 de honderd.

Wat het vleesch betreft, dat van ossen, schapen of geiten werd op de markten van den Quirinalis en den Palatinus zonder onderscheid verkocht voor f 1.80 het pond. Het lams-, en varkensvleesch een derde meer. Het spek van de kwaliteit kostte ongeveer f 2.50. De verkoop van het kalfsvleesch was verboden; Septimius Severus had het slagen van speenvarkens, koeijen en kalveren verboden, ten einde de duurte en de schaarsheid van het vleesch tegen te gaan; in de tweede eeuw was dus ook te Rome de kwestie van het vleesch aan de orde van den dag. De geschiedschrijver Lampridius spreekt er van en voegt er op deze plaats bij: Het edict van den keizer had de gelukkigste gevolgen en bleef gedurende eene lange reeks van jaren in stand. — Wij moesten er bijvoegen, dat het schapenvleesch, hetwelk met dat der geiten werd gelijk gesteld, bij de kenners zeer laag stond aangegeekend, en dat het schaaap in Italië zeer zeldzaam was.

De groenten waren meer genaakbaar voor de mindere klassen. De beste kolen kostten 45 c. het stuk; de bloemkolen, de kropslades, de beetwortel waren 5 à 10 cents waard. De andere groenten, welke alléén door het volk gebruikt werden, waren tot lagen prijs te bekomen.

De honig gold tot zelfs f 7 het liter, wanneer zij van 1e. kwaliteit was. De olijfolie f 5.50 à 6 het liter naar kwaliteit, de azijn f 1.30. De kaas f 2 het pond; dit laatste product was bij de lagere volksklasse in algemeen gebruik.

Wat de sausen aangaan, wordt in het edict van Diocletianus gesproken van het *liquamen* of *garum*, een saus bereid uit het afkooksel van verschillende visschen, eene krachtige gekruide drank, welke dienen moest tot betere vertering van de zware spijzen. Het *garum* werd in zoo groote hoeveelheid bereid, dat het nauwelijks f 1.50 het pond waard was.

Het opschrift, dat ons zoo vele wetenswaardige bijzonderheden levert nopens den prijs der eetwaren, bevat ook bepalingen ten aanzien van het salaris of de beloning van sommige personen. Diocletianus was een man aan wien niets ontsnapte.

Hij bepaalde, dat een baardscheerder niet meer dan twee penningen zilver zou mogen eischen voor het scheren eens burgers; de helft van deze som nemende als het gewone loon van den baardscheerder, dan bevinden wij, dat deze operatie telkens ongeveer 22 cents kostte. Sommige barbiers gaarden dan ook aanzienlijke schatten bij elkander. Martialis noemt er een, met name Cynamus, die uitgestreker landerijen bezat dan menig consul.

De schoenen voor een patricier kostten f 16.80; voor een senator f 11.25, vrouwen-schoeisel f 6.75. Deze laatste prijs mag matig genoemd worden, wanneer men in aanmerking neemt, dat de rijke dames van Rome goud gestikte schoenen droegen, vervaardigd van rekbaar zacht

leder, witter dan sneeuw. Als eene bijzonderheid wordt gemeld, dat wanneer men des morgens bij het aankleeden den regter schoen aan den linker, of den linker aan den regtervoet trok, zulks als een slecht voorteken voor den geheelen dag beschouwd werd. De keizer Augustus hechtte hieraan zeer veel, ten minste volgens Suetonius.

Verscheidene schoenmakers wisten zich een groot vermogen te verwerven; er waren er, die in pracht met de patriciers wedijverden, een hunner, Vatinius genaamd, gaf te Beneventum een prachtig gevecht van worstelaars, waarbij zelfs Nero tegenwoordig was.

Een kleedermaker ontving 50 penningen (f 5.60) voor het snijden van een kleed; een werkmans bekwaam insgelijks 50 penningen voor thuiswerk.

Een beeldhouwer, een mozaïekwerker verdiende bijna f 7 daags; doch een professor in de bouwkunde mocht slechts f 11.25 rekenen voor eene maand lessen, een klaar bewijs van de minachting, waarin de schoone kunsten toen stonden. Twaalf flesschen Falernerwijns kostten meer dan zes maanden les in de kunst van Vitruvius. Het keizerlijk besluit bepaalt niet, wat voor eene maand onderwijs in de wijsbegeerte moest gegeven worden; waarschijnlijk wilde niemand, zelfs niet om niet, daarin onderwezen worden; en de dichters uit dien tijd getuigen het overigens zelf, dat de filosofen, wanneer zij al iets te eten vonden, bij de slaven dincerden.

Daarentegen trokken advocaten, rechtsgeleerde personen, schoone winsten. De rechtsgeleerde verdediger van weduwen en weezen verleende geen verhoor onder de 28 gulden. De instructie eener zaak kostte viermaal duurder. Tacitus en Ulpianus verzekerden overigens, dat geen advocaat, die eenigen naam verworven had, zijne kennis en welsprekendheid voor minder dan 800 gulden ter verdediging van goed regt leende.

Het keizerlijk besluit zegt niets nopens den prijs der boeken, doch het is te onderstellen, dat de handel daarin al zeer beperkt zal zijn geweest. Uit al het bovenstaande ontstond eene buitengewone, bijna algemeene duurte; de voorwerpen van verbruik en andere waren, in verhouding tot den prijs van den arbeid, de helft kostbaarder dan zij thans zijn; om zich dezelve aan te schaffen had men tien à twintigmaal meer geld noodig dan men thans voor gelijke hoeveelheid behoeft.

Daardoor valt het dan ook te verklaren, hoe Vitellius in één jaar, volgens het zeggen van Dio, zonder veel moeite 22,500 ongeveer vijf en tachtig miljoen gulden kon verkwisten. Dit maakt zeker een groot onderscheid met hetgeen, na den laatsten Punischen oorlog, een middagmaal in de herbergen van Italië kostte, de helft van een Romeinsche as, of ongeveer 2½ c. van onze munt.

De Keizers, die er steeds op uit waren, om zich de gelegenheid des volks te winnen, gaven hetzelfde openbare feestmaaltijden, en de voortdurende verhooring van kosten, welke voor elk der gasten van eene dergelijke plegtigheid werd gerekend, bewijst genoegzaam de stijging van den prijs der levensmiddelen, die klein bleven in vergelijking van den steeds grooter wordende geldvoorraad; zij toont tevens aan de steeds toenemende behoeften van de op het Colyseum verenigde arme volksklassen; onder de regering van Augustus bedroegen die kosten f 2.40 à 3.75, onder Tiberius f 30, onder Nero f 40, onder Antoninus f 75; Commodinus overtrof al zijne voorgangers; hij zag op geene uitgaven en bepaalde de kosten voor elk der gasten van deze monster-feesten op f 280. Dit hooge cijfer kon zich niet lang staande houden; evenwel gaf Antonius een publiek feest aan 200,000 burgers voor 4,500,000 gulden, terwijl Severus, twee honderd vijftig jaren, later zich niet minder dan 19 miljoen kon redden. En nog klaagde het volk bij deze laatste gelegenheid over de onwettelijke karigheid, waarmede het onthaald was, en de oppositie vond in die ontevredenheid zelfs een hulpmiddel tot bevordering harer plannen.

Naast de Italiaansche bevolking, welke zoo schrikkelijk onderdrukt werd, schitterde Rome van al de buit der veroverde landen. Het goud was er zoo overvloedig, dat het tot alle soort van zaken, zelfs de beuzelachtigste, gebruikt werd. Aurelius liet in den Tempel der Zon eene beeldnisplaats, aan dat hemelgemaal gewijd; het had eene zwaarte van niet minder dan 15,000 pond en was uit massief goud vervaardigd; thans zou het nog eene waarde hebben van ongeveer 8 miljoen gulden. De pas ontdekte zijden stof werd tegen het gewigt in goud betaald; zij was meer dan 850 gulden het pond waard, of vijf-en-tachtigmaal meer dan thans. Niettegenstaande dezen buitensporig hoogen prijs, werden meer dan tien duizend kleeden van deze kostbare stof afgeleverd aan de Gothen, toen zij, op verbeurte eener algemeene plundering, onmiddellijk eene schatting eischten. Wat betreft voorwerpen van kunsten, paarden, enz., men had dertig, zestig, ja zelfs honderd duizend en meer gulden van onze munt noodig om zich dezelve aan te schaffen.

In de latere geschiedboeken vinden wij slechts één tweede voorbeeld van eene dergelijke waarde-verniedering van het geld, namelijk na de verovering van Peru; de onverschrokken medgezellen van Pizarro wendden zich zoodanig in de edele metalen, dat in hun klein leger een paar schoenen f 210, een mantel f 1700, een flesch wijn f 130, een paard tot zelfs f 30,000 kostte.

Een weinig later, bij den intogt van een nieuwen Onderkoning binnen Lima, werd de groote straat, de Calle-Mayor, waarlangs de optogt ging, in hare volle lengte en breedte met zilver geplaveid. Men weet genoegzaam wat van al die pracht is overgebleven.

CONCERT- EN TOONEELNIEUWS.

AMSTERDAM, Zondag 21 Januarij.

STADS SCHOUBURG. Het nieuwe drama *Harry de Duivel*, dezer dagen ten toneele gebracht, bevat eene der minnarijen en nachtelijke avonturen van den in zijne jeugd zoo loszinnigen Harry, Prins van Wallis, en de gevolgen van dien; het stuk werd los en vlug afgespeeld en beviel. Bij de vertooning hebben zich onderscheiden de Dames S. Sablaïrolles, Albregt-Engelman, van Dijk-Albregt, de Heeren Tjasink, Morin, Metsch, Veltman, Albregt, enz. Op Woensdag e. k. verwacht men, ten voordeele van den verdienstelijken acteur, den Heer Morin, eene wederopvoering van het vroeger zoo liefkoosde toneelspel: *De Onechte Zoon*, van Kotzebue. Door het Hoogduitsche opera-gezelschap werd voor de eerste maal uitgevoerd de bevallige opera *Martha*, van F. v. Flotow, en wel met een buitengewoon gunstigen uitslag, dank zij den schoonen zang en het allerliefste spel van Mw. v. Marra. Intusschen verdienen ook de HH. Dalle Aste en Chrudimsky, Mej. Pickert, alsmede koor en orkest allen lof. De Heer Dalle Aste zal nog slechts twee gastrollen geven en ons alsdan verlaten; reden genoeg voor onze kunstminnaars, om deze zijne twee laatste voorstellingen druk te bezoeken.

SALON in de Nes. Het nieuwe, in den loop dezer week ten toneele gebragte drama, *het Verbond der Liefde*, is al van een zeer vreemden, zonderlingen inhoud. Twee boezemvrienden, Claring en Dickson, beminnen een en hetzelfde meisje en, om niet in onmin met elkander te geraken, maken zij een verbond te zamen, dat degene der beiden, welken de geliefde bij de eerstvolgende ontmoeting het eerst zal noemen, haar zal huwen, maar zich tevens verplicht, haar na verloop van tien jaren tot weduwe maken, opdat de ander alsdan zijne beurt van haar te bezitten, zal kunnen hebben. Dit verbond (het zijn Engelschen, die het aangaan) verkrijgt zijn beslag. De gevolgen daarvan kan hem, die er belang in stelt, de bijvoering der vertooning van het stuk leeren kennen. De opvoering was zeer verdienstelijk en werd herhaaldelijk toegejuicht. De Dames Kleine, Iburg, de Heeren Barbiers, Jacqui, Vink, Bamberg, Eger, enz. hadden de hoofdrollen te vervullen.

SALON in de Amstelstraat. Er werd niets nieuws ten toneele gebragt, de herhaling van verscheiden geliefkote toneelstukken werd intusschen met den besten uitslag bekroond.

GRAND THEATER in de Amstelstraat. Om een denkbeeld van den onvermoeiden ijver en werkzaamheid van het Nederduitsche toneelgezelschap van dezen schouburg te geven, diene, dat het den 12den dezer te Nijmegen, 13 te Arnhem, 15 te Deventer, 16 te Zutphen, 17 te Zwol, 18 en 19 te Amsterdam gespeeld heeft en dat het 22 dezer te Deventer, 23 te Kampen, 24 te Arnhem, enz. voorstellingen zal geven. Het is ons aangenaam er te mogen bijvoegen, dat deze voorstellingen buiten de stad, welke in dit ruwe jaargetijde met zoo vele vermoeijenissen gepaard gaan, een druk bezoek en veel bijval erlangen. Door het Hoogduitsche toneelgezelschap zijn voor de eerste maal vertoond Iffland's beroemd toneelspel *der Spieler* en een nieuw blijspel *Wie man Häuser baut*, van Willibald. In het eerstgenoemde stuk heeft bij de tweede voorstelling van hetzelfde, op Woensdag 17 dezer, de Heer Wilhelm Kunst, die de rol van Baron van Wallenfeld vervulde, afscheid genomen van het Amsterdamsche kunstminnende publiek, met eenige weinige hartelijke woorden, in welke hij zijne innige dankbaarheid voor het hem ten deel gevallen gunstig onthaal, en zijnen wensch, in het geheugen van het publiek te mogen bewaard blijven, te kennen gaf. Hij is hier in het geheel vijftien malen opgetreden en zal wellicht nog weder in de aanstaande maand terugkeeren, om zijne gastrollen te hervatten. Het tweede genoemde stuk *Wie man Häuser baut* is in den trant en stijl der liefkoosde Birch-Pfeifersche stukken geschreven en bevat hoofdzakelijk de finessen en intrigues van een braaf, schrandere en beminnelijk meisje, de Jonkvrouw Jeanne Gasparde Barones van Vengzobre Louricux, om het bevel van hare uithuwelijking, door Pruisen's onden Frits gegeven, te ontduinen. Op voorwaarde, dat haar rijke vader een nieuw prachtig paleis te Berlijn zal doen bouwen, neemt de Koning het bevel terug en laat haar de vrije beschikking over hare hand. Mej. Stern vervulde de rol van Jeanne met de meest mogelijke gracie en welvoegelijkheid, en inderdaad op eene meesterlijke wijze. Zij, benevens de Heeren Freij, Fühling, Denkhäusen, Blank, enz. enz., die zich insgelijks onderscheidden, erlangden levendige bijvalbetuigingen. Op Woensdag e. k. verwacht men, ten voordeele van den voortreffelijken komiek Gunthor, den lieveling van het kunstminnend publiek, de eerste vertooning van een nieuw blijspel, ten titel voerende: *Männerschönheit oder alte Liebe rostet doch*, van den vermaarden blijspel-schrijver F. Kaiser, met nieuwe quodlibets, cou-

pletten, duetten, enz.; zoo wel in dit stuk als in eene voorafgaande komische scène van Kalisch, zal de Heer Gunthor gelegenheid hebben, zijn eminent komisch talent op de schitterendste wijze ten toon te spreiden.

SALON op den Singel. *Que dira le Monde?* is de leuze der Parijsche groote wereld, en dit is de beweegreden der meeste handelingen en daden, althans in het openbaar. Mw. Amelie, gravin de Verneuil, die wegens hare schoonheid en bevalligheid, de algemeene hulde der heeren, en dus ook de afgunst en de belasting der dames niet heeft kunnen ontgaan, is het slagtoffer van het vooroordeel: „Wat zal de wereld er van zeggen?” Het stuk is geestig geschreven en de toneelen belangwekkend gestoffeerd, maar het slot bevredigt niet, daar de gelieven met smart van elkander scheiden, en de toeschouwer omtrent de gevolgen daarvan in het onzekere staat. Niettegenstaande dit gebrek, hetwelk thans ook in andere nieuwe Fransche stukken gevonden wordt, erlangde dit toneelspel een bijzonder bijval, dank zij de verdienstelijke vertooning door de Dames Fulconi, La Faye, Mathilde, de Heeren Lemer, Robert, Juignot, Delatre, Audriest, enz. enz. Op morgen verwacht men ten voordeele der voortreffelijke actrice Mw. St. Victor de opvoering van het alhier reeds met lof bekende drama *Latude*, en van Molière's bevallig blijspel *Le Dépit Amoureux*.

NEUES DEUTSCHES THEATER op de Erwinmarkt. Door de medewerking van eenige verdienstelijke gasten, verkrijgen de voorstellingen iets buitengewoon belangrijks en beginnen zij ook veel drukker bezocht te worden. In *Lorbeerbaum und Bettelstab* heeft de Heer W. v. Grasshoff, met de vervulling der rol van Heinrich op nieuw getoond, dat hij een begaafd en geroutineerd acteur is. Hetzelfde valt te zeggen van den Heer de Marchion, die in eenige blijspelen zijn talent van naif en vrolijk komiek en van goed couplet zanger ten toon gespreid heeft. Mej. Turha, die gisteren voor de eerste maal ten dezer toneelen verscheen, bezit een goed voorkomen, en eene voortreffelijke altstem, daarenboven is haar spel natuurlijk en gepast, en zij draagt de coupletten allerliefst voor. Alle drie voornoemde gasten zijn met daverende bijvalbetuigingen vereerd geworden. Overigens hebben zich de reeds met lof bekende leden, te weten, de Heeren Christl, Hamel, Ludwig, Delcuisir, Mayfahrt, de Dames Etlinger, Pakke, Bethmann, Hamel, enz. enz., onderscheiden.

FRASCATI. Op het concert van Zondag j. l. heeft zich de verdienstelijke zangeres, Mw. Ponsin van Parijs, met bijzonderen bijval doen hooren. Heden avond zal zij op nieuw in een concert aldaar optreden.

ODEON. Het concert van onzen verdienstelijken fluitist, den Heer P. W. Dahmen, werd door een talrijk publiek bijgewoond; de concertgever, zoowel als Mw. Ponsin, zang, de HH. Hösel, oboïst van 's Hage; F. J. Merlen, violoncel, J. F. A. T. Dahmen, fluit, en Mej. A. H. M. Dahmen, piano-forte, zijn met bijval vereerd geworden.

Naar wij vernemen, zal zich op de *Soirée d'Adieux* van Mw. Nissen-Soloman op 24 dezer in Frascati, behalve de concertgeefster en de HH. Paggi en Colbrun, ook Mej. Sophie Silas, pianiste van Parijs, doen hooren. Men mag dus een buitengewoon keurig kunstgenot verwachten. Bovendien zal Mw. Nissen-Soloman 22 dezer (onder medewerking van Mw. Clara Schumann-Wieck) te Rotterdam eene *Soirée d'Adieux* geven, en vervolgens 26 dezer te Arnhem, 27 te Nijmegen, 20 te Breda, 31 te Oldenburg en 10 Febr. e. k. te Hamburg in concerten optreden. Op het *Festival* van 18 dezer te Rotterdam is de vierde zangeres niet alleen meermalen teruggeroepen, maar zelfs met eene fanfare vereerd geworden.

Wij wenschen de bijzondere aandacht van ons kunstminnend publiek op de *Soirée Musicale* van den Jongen Heer Ernst Stöger Heinefotter Dingsdag e. k., in het ODEON, te vestigen. Behalve deze jeugdige, uimuntende piano-forte-virtuoos, die een tweede Liszt belooft te worden, zullen zich op dezelve doen hooren Mw. Sophie Förster, zang, en de Heer Nabich, trombone, beiden met roem bekende virtuozen.

Uit Frankfort meldt men, dat Mw. Rosa Hagenaar, voortreffelijke zangeres en muziek-onderwijzeres van Amsterdam, aldaar op 14 dezer eene luisterrijke *Natinee Musicale* heeft gegeven, dat zij in eene *concert-aria* van Radicati, eene *aria* uit Mozart's *Hochzeit des Figaro* en in *variaties* (*Schweizerlied*) van Mw. Schönberger Marconi, eene zoo schoone stemvorming, zooveel kunst van uitvoering en een zoo goeden smaak in de voordragt ten toon gespreid heeft, dat haar de vleiendste bijvalbetuigingen ten deel zijn gevallen, door de zeer talrijke en aanzienlijke vergadering, in welke zich ook verscheiden Heeren en Dames van het korps diplomatique, met name van het Nederlandsche en Pruisische bondsgezantschap bevonden. Ook de Heeren Eliason, viool, en Rosenhain, piano-forte, twee der voornaamste virtuozen van Frankfort, hebben zich onderscheiden, en zijn met geestdrift toegejuicht geworden.

Het door Mw. Sophie Förster voor morgen avond aangekondigde concert in Odeon, zal niet kunnen plaats vinden, daar deze begaafde kunstenaar benevens de Heer Nabich, uitgenoodigd zijn geworden, om op de *Soirée* van Z. K. II. Prins Hendrik der Nederlanden, in de residentie op te treden.

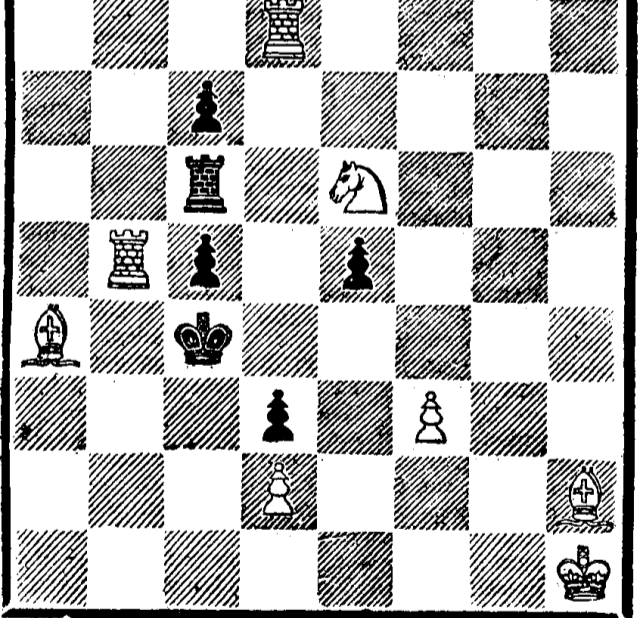
SCHAAK SPEL.

OPGAAF No. 409.

(AARDIG.)

Wit begint en geeft op den 3den zet mat.

ZWART.

PROBLEMA'S.

1. Wit: Kon. E 6, Kast. B 8, Rhoer E 2, Pion D 2. Zwart: Kon. E 4, Pions A 5, C 6. Wit geeft op den 3den zet mat.

2. Wit: Kon. C 3, Kast. F 6, Rhoer D 5, 6. Zwart: Kon. E 3, Pions B 6, D 7, H 7. Wit geeft op den 4den zet mat.

OPLOSSING VAN No. 408.

1. Wit. B 4 op E 1. Zwart. E 5 op F 5. 2. E 1 op F 2. F 5 op E 5. 3. F 2 op G 1. E 5 op F 5. 4. G 1 op H 2. F 5 op E 5. 5. G 3 op G 4 en mat.

OPLOSSING DER PROBLEMA'S.

1. Wit: E 5 op E 4, C 4 op D 5, Kgin, Kasteel of Paard geeft mat. 2. Wit: G 2 op C 6, C 6 op E 8, G 8 op F 7, F 7 op G 7.

Wij hebben goede oplossingen van de Opgaaf ontvangen van de Schaakgezelschappen *Et nos Poma Natamus* te Zalt-Bommel, *Schaakliehebbers* te Mounckendam, van de HH. D. te Middelburg, S. V. te Voorst, D. A. en C. d. J. te Krommenie, W. M. T. te Hillegom, F. v. D. S. te Enkhuizen, J. M. d. C., C. M. E., v. B. en L., d. J. V. Jr., J. B. alhier. De overige oplossingen waren niet goed.